

TEKST ZAKLETVE PARTIZANA U HRVATSKOJ

"ZAKLINJEM SE DA IZ RUKU NEĆU PUSTITI ORUŽJE DOK POSLJEDNJI FAŠISTIČKI OKUPATOR NE NAPUSTI MOJU ZEMLJU, SVE DOK POSLJEDNJI USTRAŠKI GAD NE BUDE ISKORIJENJEN.

ZAKLINJEM SE DA ĆU SE NEPRIJATELJU, KOJI JE, POMOĆU ĆU DOMAĆIH IZDAJICA I PLAĆENIKA, POROBIO I OPLJAČKAO MOJU ZEMLJU, KLAO I UBLJAO MOJ NAROD, ŽENE, I DJECU, OTIMAO MOJE ŽITNO, MOJ TRUD I NUKU I IZGONIO ME SA MOG DJEDOVSKOG OGNJIŠTA, ZAKLINJEM SE DA ĆU MU SE OSVETITI NEMLIŠRDNOM, DA ĆU MU NANOŠITI UDARAC, KRV ZA KRV, SMRT ZA SMRT.

ZAKLINJEM SE DA ĆU U NEMLIŠRDNOM BORBOM PROTIV USTRAŠKIH RAZGOJNKA ČUVATI SE I KANITI SVAKOG SAMVOLJNOG ISPAKUNDA I OSVEĆIVANJA NAD MIEBIM STANOVNIŠTVOM, ŽENAMA I DJECOM MA KAKVE VJERE I NARODNOSTI BILI, ZAKLINJEM SE DA ĆU SVAGDJE I UVIJEK ZASTUPATI MISAO BRATSTVA I ZAJEDNIČKE BORBE SRBA, HRVATA I MUSLIMANA ZA ČIŠĆENJE MOJE ZEMLJE OD ZAJEDNIČKOG NEPRIJATELJA, PROTIV FAŠISTIČKIH OKUPATORA I DOMAĆIH IZDAJICA I PLAĆENIKA, BILI ONI IZ SRPSKIH, HRVATSKIH IЛИ MUSLIMANSKIH REDOVA.

ZAKLINJEM SE DA ĆU PRIJE UMRIJETI NEGO ODATI SEBE IЛИ SVOJE DRUGOVE I NAŠU SVETU BORBOM, DA ĆU PRIJE UMRIJETI NEGO PLJAČKOM IЛИ SAMVOLJNIM NABIJEM OKALJATI ZASTAVU POD KOJOM SE BORIM.

AKO PREKRŠIM OVU SVETU ZAKLETVOM, AKO POKAŽEM SLABOST, MALODUŠNOST, KUKAVIČLIK, NEDISCIPLINOVANOST IЛИ ELOHAMJERNO IZDAM INTERESE SVOG NARODA, NEKA SRAMNO PADNEM OD RUKU SVOJIE DRUGOVA !"

SMRT FAŠIZMOM - SLOBODA NARODU !

KARLOVAC 10. IX. 1941.

OPERATIVNI KOMITET
KARLOVAC

GLAVNI ŠTAB
NAR. OSLOBOD. PARTIZ. ODREDA
HRVATSKE
Br. 29/41
26. XII. 1941 godine

VERHOVNOM ŠTABU NARODNO-OSLOBODILAČKIH PARTIZ. ODREDA JUGOSLAVIJE

DODATAK IZVJEŠTAJA SA SAVJETOVANJA G.Š.H. OD 13. XII. 41

GLAVNI DIO SAVJETOVANJA POSVEĆEN JE IZRADI OPERACIONOG PLANA ZA KORDUN, BANIJU I LIKU. POSTAVLJENE SU ZADACI ZA ČIŠĆENJE TERENA UNUTAR SVAKOG SPOMENUTOG PODRUČJA, I POSTAVLJENE SMJERNICE ZA STVARANJE VEĆEG OSLOBODENOG TERITORIJA, KOJI SE NALAZI NA GRANICI KORDUNA I LIKE.

KORDUN JE DOBIO ZADACU DA OČISTI UPORNE TOČKE NEPRIJATELJA, KOJE SE NALAZE RAZASUTE IZMEDU MANJIH ILI VEĆIH OSLOBODENIH PREDJELA. TE SU TOČKE SLIJEDEĆE: DOMOBRA NSKA POSADA U VOJŠNICI, DOMOBRA NSKA POSADA NA VOJNIĆ-KOLODVORU, VEĆA ŽANDARMERIJSKA POSTAJA U KRINJAKU, ŽANDARMERIJSKA I DOMOBRA NSKA POSTAJA U VELJUNU, ŽANDARMERIJSKA I DOMOBRA NSKA POSTAJA U PERJASICI, DOMOBRA NSKA POSADA KOLODVOR U TINJA, TE ŽANDARMERIJSKA I DOMOBRA NSKA POSTAJA U CETIN GRADU. KONAČNO JE, U SLUČAJU POVOLJNIH MOGUĆNOSTI, PREDVIĐEN NAPAD NA VOJNIĆ, U KOME SE NALAZE TALIJANI, ŽANDARI, USTASE I DOMOBRA NI. U ISTO VRIJEME S NAPADIMA NA TE POSADE PREDVIĐENO JE RAZARANJE SVIH CESTA I TELEFONSKIH VEZA NA KORDUNU, KAO I PRUGE KARLOVAC - CAPRAG ...

SMRT FAŠIZMU - SLOBODA NARODU !

POLIT. KOMESAR

KOMANDANT

Kuća Miloša Oreščanina Čibe u selu Suva Perna u kojoj je formiran štab
8. divizije NOVJ.

Crevarska Strana, ispod Petrove gore, mjesto formiranja 8. divizije NOVJ.

Čemernica kod Vrginmosta 1942. Štab 8. divizije na položaju.

Otočac, maja 1943. Članovi štaba 3. kordunaške brigade. S lijeva na desno: Ivan Vondraček Vanjka, šef politodjela brigade, Nikola Vidović komandant, Aleksandar Backović komesar i Vaso Jarić član politodjela brigade poginuo septembra 1943. u Frkašiću u Lici.

Čuić Krčevina kod Plitvičkih jezera, decembra 1944. Članovi štaba 8. divizije s članovima štaba 2. brigade. S lijeva na desno: Dušan Hrستیć komesar divizije, Rade Zrinjanin zamjenik komesara 2. brigade, Slavko Borojević član politodjela 8. divizije, Miloš Kukić komesar 2. brigade, Mihajlo Vojnović komandant divizije, i Rade Škaljac komandant brigade.

Perjasica, 1944. Članovi štaba 3. brigade Osme divizije. S lijeva na desno: Joco Tarabić, Dragan Pajić, Stevo Radanović, Simo Livada, Đuro Čuić, Milan Mrkonjić, Đuka Zatezalo, kurir Stanko i Bjelivuk.

Podzvzd, decembra 1944. S lijeva na desno: Đuro Večerinić komandant 1. bataljona 1. brigade, Dušan Bogdanović komesar 2. bataljona, Joco Miljković načelnik štaba brigade, Simo Mikašinić komandant brigade, Vojin Ljepović komandant 2. bataljona i Petar Štakor komandant 4. bataljona.

Jesen 1944. Štab divizije na položaju.

Jedinice 8. divizije pri prelazu rijeke Mrežnice 1943.

Većeslav Holjevac, Bogdan Oreščanin, Petar Drapšin, Miloš Šumonja, Pavle Jakšić i Dušan Hrstić, predstavnici GŠH, 4. korpusa i 8. divizije za vrijeme napada na Sunju 1944.

KOMANDANTI I POLITIČKI KOMESARI

Vladimir Četković, komandant 8. divizije NOVJ od 21. 11. 1942. do decembra 1943.

Miloš Šumonja, komesar 8. divizije NOVJ od aprila 1943. do decembra 1943. i komandant od decembra 1943. do 26. 11. 1944.

Mihajlo Vojnović, komandant 8. divizije NOVJ od 26. 11. 1944. do marta 1945.

Joco Tarabić, komandant 8. divizije NOVJ od 20. marta 1945. do oslobođenja.

OSME DIVIZIJE NOVJ

Artur Turkulin, politički komesar 8. divizije NOVJ od 21. 11. 1942. do aprila 1943.

Aleksandar Backović, komesar 8. divizije NOVJ od 30. 12. 1943. do 15. 4. 1944.

Dušan Hrstić, komesar 8. divizije NOVJ od 15. 4. 1944. do 15. 3. 1945.

Šukrija Bijedić, komesar 8. divizije NOVJ od 15. 4. 1945. do oslobođenja.

Pokuplje, 1944. Bogdan Oreščanin, Većeslav Holjevac, Miloš Šumonja i Dušan Hrstić na položaju.

Prvi bataljon 2. brigade 8. divizije u pokretu 11. 6. 1944.

juli 1944 - juli 1943

Kad su pred dvije godine počeli odjekivati prvi pucnji naših pušaka na Korčunu, mogli su anđeo klamati glavom i govoriti: "Ko se može boriti protiv države, protiv sile?" Ali glas ovih sumnjivih i kolebljivih zaglušivan je sve češćim pucnjima pušaka iz ruku svijesnih prvoboraca, koji su prezreli smrt i sačuvali ljubav i vjernost prema slobodi čovjeka. Glas kolebljivaca gubio se i uskoro izgubio, potisnut talcom oslobođilačke borbe.

Kad, do tada uspavana Korčun, koji je u prirodi sačuvao tradiciju svoje borbenosti i slobodarstva, najednom se probudio. Uspavane snage razbuđile su se i rasplamsale do tolike mjere, da njezini plameni jezici ližu i uništavaju same temelje ustaške narkane države.

Pozlije sloma Jugoslavije, 10 aprila 1941, krv je danonice tekla na Korčunu. Punile su se jame ijevevina nedužnih orba, muškaraca, žena, djece... Ubave Korčunsko doline, pune zelenila, većine, šubora pucolca i pjesme ketelica i kosaca postale su dolinama sarti i najvećeg užasa i na silje, kojega je ikad u historiji čovječanstva organizirano počinio čovjek nad čovjekom. Vapile su ove strašne grobnice, iz kojih su virile noge i ruke žrtava, vapile su za pravdom, pravdom ka onom i uništenjem ustaškog zvjerskog nagona.

"KAD LIŠĆE OTPADNE I PRVI SNIJEG ZAPADNE, OČISTIĆEMO PETROVU GORU OD PARTIZANA I SLOMITI NARODNI OTPOR - GOVORILI SU TALIJANSKI FAŠISTIČKI OKUPATORI I USTAŠKI BANDITI. POZNAĆE MO PO TRAGOVIMA NJIHOVA KRSTANJA, LAZO ĆEMO IH PRONAĆI I TAKO UNIŠTITI. KAD LIŠĆE OTPADNE I PRVI SNIJEG ZAPADNE ... ALI SE U TOMU GRDNO PREVARIŠE. I SPADE LIŠĆE SA DRVEĆA I ZAPADE SNIJEG, ALI NE OČISTIŠE OKUPATORSKI I USTAŠKI BANDITI PETROVE GORE, VEĆ PARTIZANI OČISTIŠE OKOLINU PETROVE GORE I DRUGE KRAJEVE OD OKUPATORSKIH I USTAŠKIH BANDI."

NEPRIJATELJ JE DALEKO POTJERAN IZ BLIZINE PETROVE GORE. SVAKIM DANOM POVEĆAVA SE POVRŠINA OSLOBODENOG TERITORIJA. ZA MNOGA SELA I ZASRONE USTAŠE VIŠE I NE POSTOJE. SAMO ZGARIŠTA POPALJENIH KUĆA I STANJA U SELIMA POTSJEDAJU DA SU U OVIM KRAJEVIMA RAZARALE I PALILE SE BANDITSKE HORDE.

NI ZIMA NI VELIKA HLADNOĆA NE SASTAJU NAŠE HRABRE PARTIZANE U AKCIJAMA I BORBAMA. U SVIM KRAJEVIMA OVE ZEMLJE VODE SE BORBE BILO SA OKUPATORIMA BILO SA NJIHOVIM SLUGAMA. UVEKJE SI EN NIŽU JEDAN ZA DRUGIM, NAORUŽANJE SE POVEĆAVA SVAKIM DANOM.

DANAS JE I NEPRIJATELJIMA JASNO DA OVE NARODNE BORBE SLOMITI NE MOGU I DA SE OVOM BORBOM NEĆE PRESTATI, DOK NAROD POTPUNO NE IZVOJUJE SVOJU SLOBODU I SAMOSTALNOST.

VJEKOVNU ŽUDEJU NAŠEG NARODA ZA SLOBODOM NISU MOGLI SLOMITI NIKAKOVI ZAVOJEVAČI I TIRANI, PA NEĆE NI OVI ..."

("GLAS KORDUNA")

14.II 1942.

STAB
I. KORDUNAŠKE U.B.
22. VIII. 1943.

6045
M.H.O. O.H.P.J.
24. 11. 43
KODIRANJE IZ OBLASTI
Sa Pr. 10
K. 10

GLAVNOM STABU N.O.P.I.D. VOJSKE HRVATSKE.

Nakon godinu dana krvavih borbi sa fašističkim okupatorima i njihovim krvavim slugama ustašama i četnicima, nakon godinu dana teških patnje, koje je proživio narod Korduna, osnovana je I.K.U.B.
Partizani Korduna su u dosadašnjim borbama dokazali pred narodom Jugoslavije, da su dostojni sinovi svoga naroda i da znadu cijiniti slobodu i boriti se za nju.
Partizani Korduna u dosadašnjim borbama protiv fašističkih okupatora i njihovih slugu, nisu šelili svojih života za svoj narod i za oslobodjenje ispod fašističkog jarma.
Borci I.K.U.B. se zavjetuju, da će nastaviti i pojačati borbu protiv fašističkih okupatora i svih njihovih slugu do konačnog oslobodjenja našeg naroda, i da u toj borbi za oslobodjenje neće šeliti truda, a niti svojih života.
Borci I.K.U.B. šalju svoje planene pozdrave N.O.P.I.D.V.H. i zavjetuju se, da će i nadalje pod njegovim mudrim rukovodstvom zadržati neprijatelju udarac za udarac, krv za krv i smrt za smrt.

- ŽIVJELA NEPOBJEDIVA CRVENA ARMILJA !
- ŽIVJO JEUG STALIN !
- ŽIVJELA NAŠ. OSLOB. PARTIZAN. I. DOBROVOLJ. VOJSKA JUGOSLAVIJE !
- ŽIVJO JEUG TITO !
- ŽIVJELA I. HRVATSKA UDAANA BRIGADA !

POK. KOMESAR:
M. Martinić

KOMANDANT:
A. Vidović

ČLAN. KOMESARA:

ČLAN. KOMANDANTA:
P. Galin

Š T A B
IV. Nar. Oslobođ. Part.
Brigade
17. X. 1942 god.

Štabu I Proleter. Nar. Oslobođ. udarne brigade

Borcima, komandantima, komandirima i polit. komesarima.

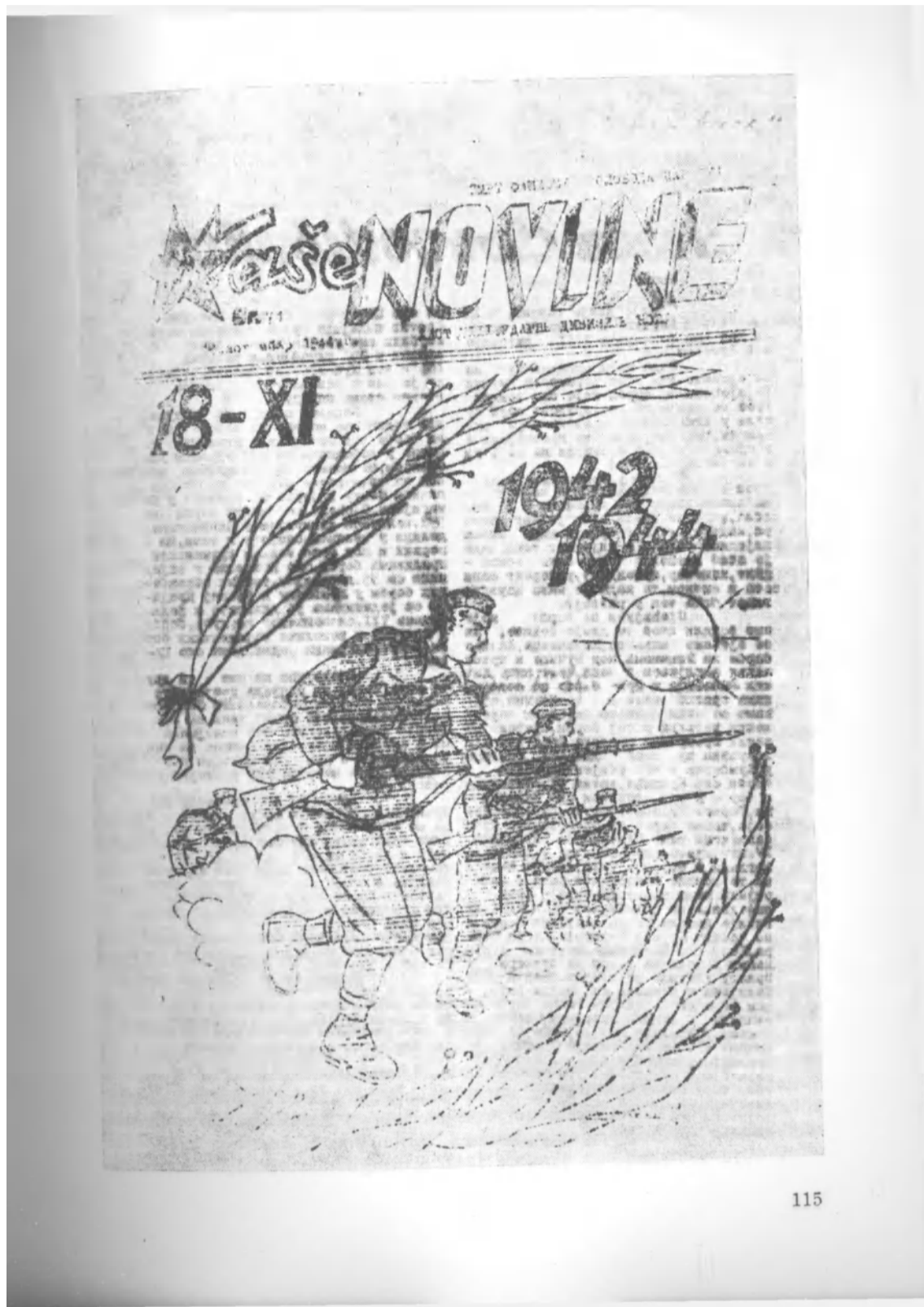
Bragi drugovi,

Slušajući s glavna i junaškim djelima koje je vaša brigada isvojevala u svom dugom maršu kroz Srbiju, Bosnu, Crnu Goru i Hercegovinu u borbi protiv nacističkog okupatora i njegovih slugu ustaša, četnika, odlučili smo da vas pozovemo na bratsku utakmicu. Mi borci, komandanti, komandiri i politkomesari IV Partisanke brigade Hrvatske pozivamo vas, borce, komandante, komandire i politkomesare I Proleterake udarne brigade na sraz građansku utakmicu u uništavanju fašističke gamadi i što bržem protjerivanju okupatora iz naše zemlje. Naša mlada brigada oduševljena vašim uspjesima podviziima odlučila je da vas stigne i prestigne u istrebljivanju fašističkog ološa koji je počinio zločine i protiv hrvatski narod, u istrebljivanju ustaša i četnika tih opasnih iscajlica i krvoloka našeg naroda. U svrati vjere i nadi da ćemo ispuniti zadatke koje je pred nas postavio naš Vrhovni Štab na čelu sa našim omiljenim komandantom drugom Titom i naš Glavni Štab za Hrvatsku, mi borci, komandanti, komandiri i politkomesari IV Nar. Oslobođ. Part. brigade Hrvatske ~~službeno pozivamo~~

GRAĐANSKI ZADACI

- 1/ da ćemo nemilosrdno istrebljivati neprijatelja našeg naroda i naroda oslobođilačke borbe: Nijemce, Talijane, ustaše i četnike i da ćemo svom snagom razvijati kod naših boraca rješuju prama hrvatsima i inozemcima našeg naroda.
 - 2/ da ćemo svim silama nastojati da zadobijemo što više oružja i raznog plijena,
 - 3/ da ćemo izvršiti svestranu mobilizaciju srpskih i isuskih boraca na oslobođenom i neoslobođenom teritoriju naročito među hrvatskim življem.
 - 4/ da ćemo svestrano podizati političku svijest naših boraca na taj način što ćemo nećemo propustiti ni jedan dan odmora da ne proučavamo dobiveni partijski materijal.
 - 5/ da ćemo sve naše borce naučiti savršenim rukovanjem oružjem pod parolom "postanimo majstori svog oružja".
 - 6/ da ćemo svima snagama razvijati svijest o potrebi svrsta i gvozdene discipline i da ćemo najjurnije razvijati i učvršćivati drugačke odnose.
 - 7/ da ćemo svagdje i na svakom mjestu razvijati punu političku djelatnost među narodima na oslobođenom i neoslobođenom dijelu naše zemlje, širiti ljubav i bratstvo među našim narodima i učvršćivati njihove borbeno jedinstvo, raskrinkavajući sve neprijatelje naših naroda / četnike, ustaše, isbjegličku vladu / i da ćemo pružati svevrstnu pomoć organima naše narodne vlasti.
 - 8/ da ćemo razvijati inicijativu kod svih naših boraca i voditi brigade o kretovima učvrstiti ih i njegovati kao sjenicu svog oka.
- Na osnovu naših obavesa mi ćemo vas, dragi drugovi, ~~svakog mjeseca~~ obavještavati o postignutim rezultatima.
- Mi svrsto vjerujemo da će ova utakmica biti podstrek i ostalim brigadama da pođu našim putem i da će ona postati još jača i snažnija učvršćivanju borbenog jedinstva Srbe i Hrvata i ostalih naroda u zemlji Jugoslavije.

Komandant: *J. Križanić* Politkomesar: *A. Jovanović*

Sakupljeni danas 30. jula 1944. godine u prvoj kordunaškoj partizanskoj šumi, da sve-
čano i redovno proslavimo trogodišnjicu narodnog ustanka, mi, narod Korduna zaklinjemo se:

da ćemo i dalje njegovati i razvijati bratstvo i jedinstvo srpskog i hrvatskog
naroda — najveću narodnu svetinju i najdragocjeniji plod naše borbe — u
složnim redovima jedinstvene narodno-oslobodilačke fronte Hrvatske;

da ćemo mobilizirati sve naše snoge za jačanje naše junačke Narodno-oslobodilačke
vojske — najmilijeg čeda naših naroda, spasitelje naše i zalag naše sretnije
budućnosti;

da ćemo čuvati kao zlatnu oku svoga veliku tekovinu slavne trogodišnje oslo-
bodilačke borbe — našu narodnu Federalnu Državu Hrvatsku u Demokratskoj
Federalnoj Jugoslaviji, koja nam osigurava ravnopravnost, nacionalnu slobodu
i sretnu budućnost u bratskoj zajednici svih naših naroda, kojoj stoji na čelu
predsjednik Nacionalnog komiteta oslobođenja Jugoslavije maršal Tito;

da ćemo još žestće udarati protiv okupatora i njegovih ustaških i četničkih slugu,
da na pragu naše konačne pobjede, zajedno s našim velikim Saveznicima —
Sovjetskim Savezom, Engleskom i Amerikom, — dođemo na smrt iskrvavljenu
jablitičku zvjerr.

Živjela trogodišnjica narodnog ustanka na Kordunu!

Vječna slava herojima, palim u borbi za slobodu i čast naših naroda!

Živjelo bratstvo i jedinstvo srpskog i hrvatskog naroda!

Živjeli hrabri bore i rukovodioci VIII. kordunaške udarne divizije!

Živjela naša junačka Narodno-oslobodilačka vojska!

Živio maršal Josip Broz-Tito, ljubljeni vođa naroda Jugoslavije!

Živio ZAVNOH — sabor slobodne i ujedinjene domovine!

Živjela Jedinstvena narodno-oslobodilačka fronta Hrvatske!

Debeli Kosa
30. jula 1944.

Učesnici velikog narodnog zbora
u prvoj kordunaškoj partizanskoj šumi

429 92 8 745

Š T A B
IV PARTIZANSKE BRIGADE
HRVATSKE
14.X.1942

G. ŠTABU HRVATSKE

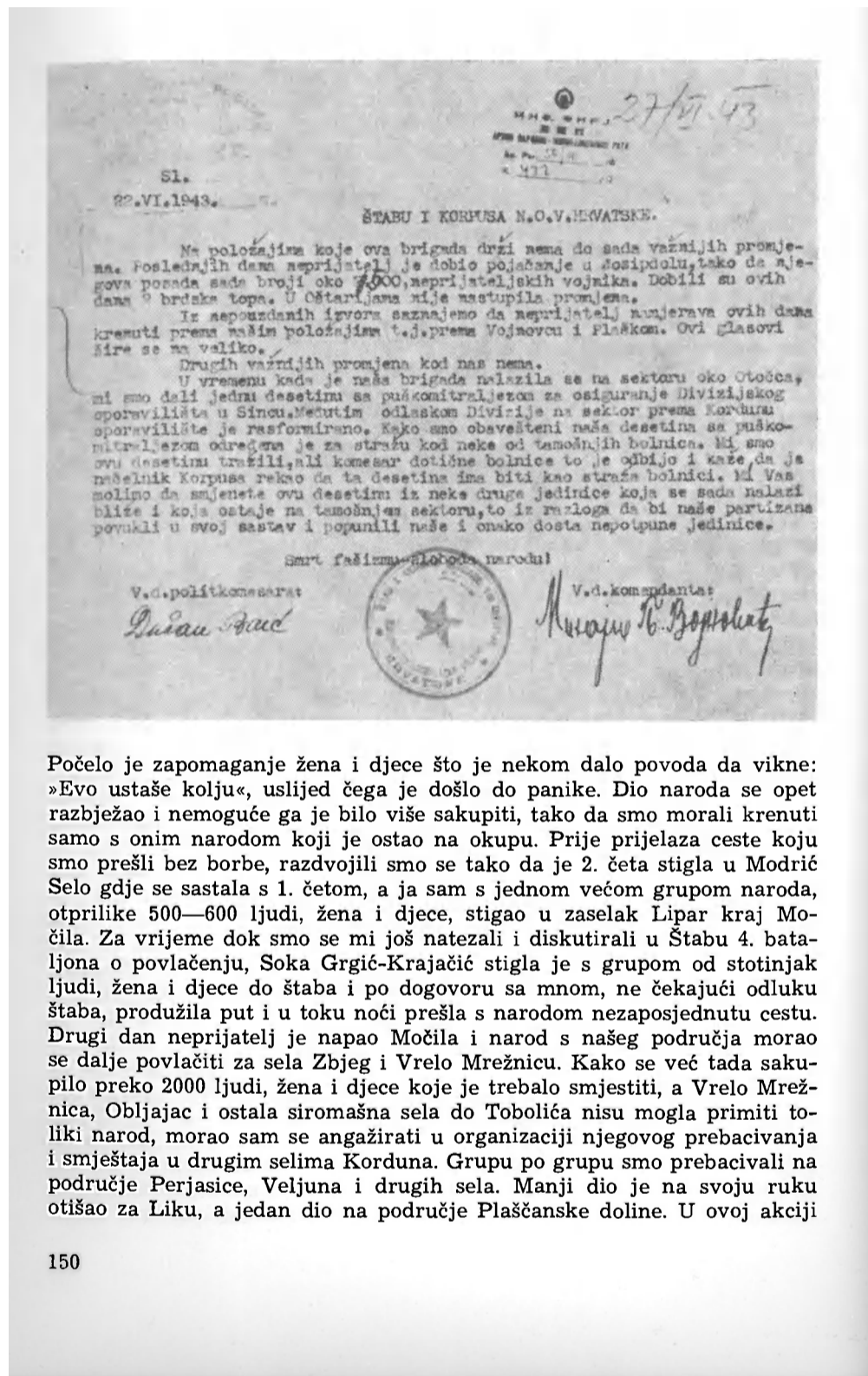
Štab II Područnog bataljona P.V.K.Korduna od 10.X.1942 javlja operativnom Štabu "Diverszijska desotina podnijela je danas slijedeći izvještaj:"
Dana 9.X.1942. diverszijska desotina komande izvršila je akciju između Tounja i Gornjih Dubrava, rušenjem pruge i tom prilikom uspjela je srušiti teretni vlak, koji je išao od Opušine prema Karlovcu. Teretni vlak koji je naišao na razrušenu prugu iskočio je iz tračnica, stboj je manje uništen, 10 vagona je izvrnuto pored pruge. Pruge je razrušeno oko 100 metara i biće nesposobna za saobraćaj 2 - 3 dana. Plijen nismo mogli uhvatiti usljed vremenskih nepogoda pošto je bio jak pljusak te smo se morali povući, a pored toga Talijani su zauzeli sum pored pruge 200 metara, pa se kroz grane ne može prolaziti.
Prednje se dostavlja na znanje.

Smrt fašizmu = sloboda narodima!

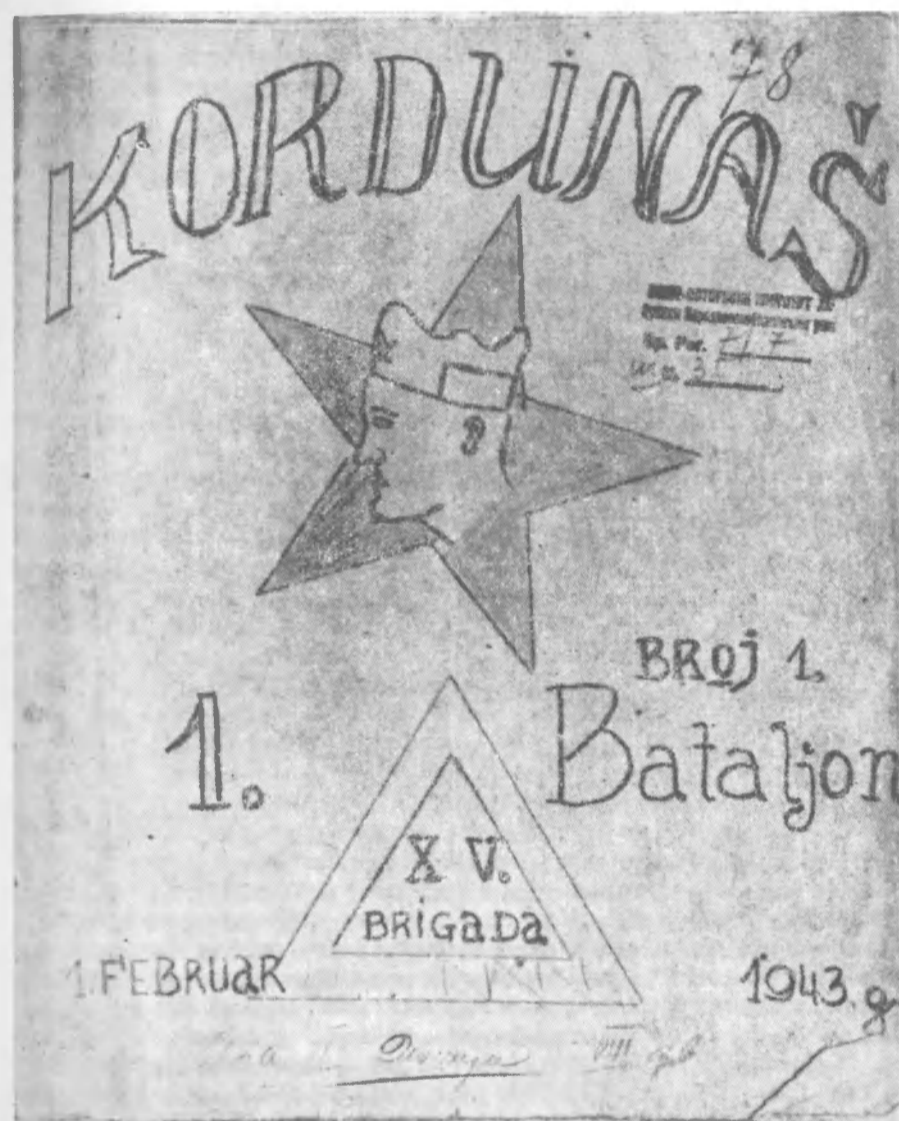
Političkomesar: *[signature]* Komandant: *[signature]*

Za političkog delegata voda izabran je Milan Kosanović iz sela Plavča Drage, nakon čega je vod upućen natrag u Pištenik. Angažiranjem partijskih organizacija na terenu i u vodovima organizirani su masovni zborovi u selima Tobolić, Zbjeg, Plavča Draga, Mašvina, Kordunski Ljeskovac i Bugar pa je narodu i borcima objašnjen slučaj s vodom Pištenik.

Poslije manjih akcija na širem području Plaškog u prvoj polovini februara 1942. godine, u kojima je pored ostalih i vod Pištenik oštetiio željeznički vodocrp Dretulju kod Plaškog, a potpuno uništio vodocrp u Ličkoj Jesenici, 3. bataljon je u vremenu od 22. do 24. februara, u sastavu 2. kordunaškog partizanskog odreda, učestvovao u uspješnoj akciji na komunikaciji Slunj-Primišlje-Tounj. Prvog dana akcije 22. februara 2. kordunaški odred je ojačan jednom četom 1. kordunaškog odreda, pod komandom Roberta Domanija i operativnog oficira Bogdana Oreščanina, iz zasjede na cesti između Slunja i Primišlja napao talijansku kolonu i zarobio 50 talijanskih vojnika, zaplijenio 70 pušaka, 2 mitraljeza i 2 puškomitraljeza. Istog dana je 3. bataljon napao i zauzeo Tounjski Tržić zarobivši 22 domobrana s oružjem. U tom napadu herojski su poginuli Mićo Barać, komandant bataljona, i borac Dušan Mandić. Dva dana kasnije Odred je zauzeo i Primišlje odakle su se žandari i talijanska posada povukli ka Ogulinu popalivši usput više kuća. Zaplijenjenim naoružanjem

Počelo je zapomaganje žena i djece što je nekom dalo povoda da vikne: »Evo ustaše kolju«, uslijed čega je došlo do panike. Dio naroda se opet razbježio i nemoguće ga je bilo više sakupiti, tako da smo morali krenuti samo s onim narodom koji je ostao na okupu. Prije prijelaza ceste koju smo prešli bez borbe, razdvojili smo se tako da je 2. četa stigla u Modrić Selo gdje se sastala s 1. četom, a ja sam s jednom većom grupom naroda, otprilike 500—600 ljudi, žena i djece, stigao u zaselak Lipar kraj Močila. Za vrijeme dok smo se mi još natezali i diskutirali u Štabu 4. bataljona o povlačenju, Soka Grgić-Krajačić stigla je s grupom od stotinjak ljudi, žena i djece do štaba i po dogovoru sa mnom, ne čekajući odluku štaba, produžila put i u toku noći prešla s narodom nezaposjednutu cestu. Drugi dan neprijatelj je napao Močila i narod s našeg područja morao se dalje povlačiti za sela Zbjeg i Vrelo Mrežnicu. Kako se već tada sakupilo preko 2000 ljudi, žena i djece koje je trebalo smjestiti, a Vrelo Mrežnica, Obljajac i ostala siromašna sela do Tobolića nisu mogla primiti toliki narod, morao sam se angažirati u organizaciji njegovog prebacivanja i smještaja u drugim selima Korduna. Grupu po grupu smo prebacivali na područje Perjasice, Veljuna i drugih sela. Manji dio je na svoju ruku otišao za Liku, a jedan dio na područje Plašćanske doline. U ovoj akciji

ili bolnici, razmišljali smo i razgovorali o Drežnici i njenim ljudima. Svi smo isto mislili da se ne bismo smjeli ovim putem vratiti neizvršenog zadatka. Neposredno pred pokret, 11. augusta, borcima smo po četama saopćili da se priprema napad. Njihova osjećanja bila su ista kao i naša. Uostalom, naša svijest o značaju borbenog zadatka i moral nisu bili drugačiji nego tih ljudi čiji smo bili nerazdvojni dio u pobjedama i porazima.

NAREDBA BR. 95

Prema rješenju Vrhovnog štaba Narodnooslobodilačke vojske i partizanskih odreda Jugoslavije formirane su na području Glavnog štaba Hrvatske tri divizije Narodnooslobodilačke vojske, i to: VI, VII i VIII.

VI diviziju sačinjavaju: I, II i IX narodnooslobodilačka brigada;

VII diviziju sačinjavaju: VII, VIII i XIII narodnooslobodilačka brigada;

VIII diviziju sačinjavaju: IV, V i VI narodnooslobodilačka brigada.

Za komandanta VI narodnooslobodilačke divizije postavlja se drug Srećko Manola.

Za političkog komesara VI narodnooslobodilačke divizije postavlja se drug Rade Žigić.

Za komandanta VII narodnooslobodilačke divizije postavlja se drug Pavle Jakšić.

Za političkog komesara VII narodnooslobodilačke divizije postavlja se drug Đuro Kladarin.

Za komandanta VIII narodnooslobodilačke divizije postavlja se drug Vladimir Četković.

Za političkog komesara VIII narodnooslobodilačke divizije postavlja se drug Artur Turkulin.

Prema naređenju Vrhovnog štaba formira se I hrvatski korpus Narodnooslobodilačke vojske.

Za komandanta I hrvatskog korpusa postavlja se drug Ivan Gošnjak.

Za političkog komesara I hrvatskog korpusa postavlja se drug Većeslav Holjevac.

Ova naredba ima se izvršiti odmah.

SMRT FAŠIZMU – SLOBODA NARODU!

22 XI 1942 god.

KOMANDANT NOV I POJ
TITO

Štab V. Partizanske Brigade
Hrvatske
10. XI. 1942.

Izveštaj o izvršenoj
akciji.

ŠTABU I. DELEGATIVNOG ZONA HRVATSKE

Neprijateljska 1. bojna II gorskog zbruga koja je kretala od
Gline prema Čuntiću, pa prema Blinju i Stražbenici krenula je 7. ovna
u 5 sati u jutro iz Stražbenice u Jošavicu i sukobila se s našim snag
gama koje su bile u Žilidima i Donjoj Pastuši.

U Žilidima i Donjoj Pastuši nalazio se I. bataljon. Čim je I. bata
ljon stupio u borbu, II bataljon koji se nalazio u Komogovini krenuo
je preko Brjeđevine da napadne neprijatelja s boka. Međutim dok je
II bataljon stigao na položaj neprijatelj je raspršen od I bataljona
odstupio.

2. Ratni plijen: Zaplijenjeno je 7 karabina, 1 mitraljez, 1 Schmeiser,
1 puška-mitraljez, te 2500 mauserovih metaka, zatim 3 mitralješka samara,
nekoliko kutija s rečenicima, 3 nosila.

3. Gubici neprijatelja: Neprijatelj je imao 11 mrtvih, 6 zarobljenih i
nepoznat broj ranjenih.

4. Sopstveni gubici: ti smo imali dva mrtva i tri lakše ranjena.

5. Naknadno nije umro nitko.

6. Pali srčicu heroja nije bilo.

7. Aritički osvrt na operaciju: Partizani I bataljona borili su se izvanri
dno hrabro i uspjeh bi bio mnogo veći da je II batalj
mogao stići na položaj dok je trajala borba.

8. Municije je utrošeno 1803 metka Mauserova, 490 talijanskih i 25 Fran
cuskih metaka. Dobiveno je 2500 Mauserovih metaka.

Sart fašizmu - Sloboda narodu!

Polip. komesar:

Komandant:

Za uspjeh u ovoj akciji i njen pozitivan odjek u narodu, Glavni štab
Hrvatske Narodnom br. 22 od 19. oktobra 1942. godine pohvalio je 2. ličku
brigadu i 1. bataljon 4. brigade. U naredbi je pored ostalog, pisalo: »Po
hvaljujemo partizane i komandni kadar II Udarne (Ličke) Brigade i I
bataljon IV Udarne Brigade, koji su smjelim napadom na talijanske
pljačkaške horde, u borbama kod Poloja 17. X razbili i uništili jednu
talijansku kolonu, koja je krenula da pljačka i pali naša sela i ubija
nevine ljude, žene i djecu.

Partizani su II Udarne Brigade i 1. bataljona IV Udarne Brigade
dokazali, kako znaju mrziti neprijatelja svoga naroda, a ujedno su do
kazali da će nastaviti s nemilosrdnim uništavanjem svih neprijatelja do
konačnoga oslobođenja.«⁴

Poslije poraza Talijana kod Poloja 2. lička brigada se povukla u
Veljun, a 1. bataljon je ušao u sastav 4. brigade. Obadvije ove brigade
odmah su se otpočele pripremati za napad na neprijateljske posade u
Tušiloviću i na Macutovom brdu.

4. Zbornik NOR-a, V-8, 224.

Štab
IV Udarne brigade
15.I.1943 g.

91 1. 43

Štabu I Korpusa Narodno-Oslobodilačke Vojske Hrvatske.

Primili smo Vaš dopis od 8.I.1943 g. Hvala na čestitanju za naše uspjehe u Krašiću. Mi ćemo i dalje nastaviti sa našom borbom do konačne pobjede. Što nas obavještavate da će te nam uputiti naše borce iz Veljuna primili smo na znanje. De danas još nijesu došli u sastav brigade. Za Zumberak smo dobro doputovali. Pramac puta smo promijenili iz sledećih razloga: 1/Što smo bili obavješteni da su kod Kamdnje čamci potopljeni, te je prelaz na tom mjestu bio nemoguć, 2/Što smo u ovom pravcu kojim smo putovali imali točnija obavještenja o neprijateljskim posadama u Sloveniji, 3/Što nam politkomesar Korpusa drug Veco rekao kada smo pošli na put da možemo uzeti pravac koji nam najbolje odgovara, ali u glavnom da predjemo Kupu. Što se tiče mobilizacije drugova u Ribniku izvješćujemo da se i tako ništa moglo mobilisati, a to smo se uvjerali kod našeg odmora u Bosiljevu i Vučkovoj Gorici gdje je narod dosta naklonjen Narodno oslobodilačkoj borbi, ali još izbjegava da stupi u Narodno oslobodilačku Vojsku, te nismo ni tu uspjeli nikoga mobilisati.

Smrt fašizmu Sloboda narodu!

Politkomesar:

Mile Martinović

Za Komandanta:

Stjepan Vojković

u četu i to: Vrginmost 15, Vojnić 30, Veljun 30 i Slunj 25, dok je KK SKOJ-a Vojnić dobio zadatak da obezbijedi smještaj i prehranu čete.

Zbog izuzetne situacije stvorene majskom ofanzivom neprijatelja na Petrovu goru odluka Okružnog komiteta donekle je izmijenjena. Prvi vojni kurs za 1. omladinsku četu na Kordunu organiziran je u selu Toboliću, a održan u zaseoku Lipari sela Zbjega, općine Primišlje, kotar Slunj. Kurs je otpočeo 15. maja 1942. i prema planu i programu obuka je izvođena cio dan od ustajanja u 6 sati ujutro do večerja u 21 sat navečer. Uz svakodnevnu obaveznu gimnastiku izučavale su se političke i vojne teme: Uzroci sloma stare Jugoslavije, Okupacija zemlje i rad okupatora i njegovih slugu, Uloga KPJ u NOB-i, Značaj NOF-a, kao i teme iz taktike, partizanskog ratovanja, discipline, upoznavanja i rukovanja s naoružanjem a izvodile su se i razne vježbe. Pored toga omladina se upoznavala sa životom, radom i borbom omladine iz drugih krajeva naše zemlje a posebno iz SSSR-a. Komandant ovog prvog kursa bio je Joco Tarabić. Po završenoj obuci početkom juna, od 70 omladinaca s ovoga kursa formirana je 1. omladinska udarna četa koja je bila pod neposrednom komandom Štaba Grupe kordunaških partizanskih odreda. Za njenog komandira postavljen je Uroš Opačić, za političkog komesara

Jedinice 8. divizije u prelazu rijeke Dobre kod Gornjih Dubrava.

Druga brigada 8. divizije u pokretu 1944. Prvi s lijeva komesar brigade Duško Baić.

Prelaz preko rijeke bez mosta.

Plaški, jesen 1944. Jurišni vod 1. brigade 8. divizije.

Artiljerci 8. divizije u borbi kod Sunje 1944.

Članovi Štaba artiljerijskog divizion 8. divizije 1944. S lijeva na desno: Ilija Gubić zamjenik komesara, poginuo 1945. kod Tobolića, Dmitar Duduković, komesar i Dušan Zlatar obavještajni oficir.

Debela kosa, 1944. Nakon izvedene vježbe gađanja, susret s najboljim strijelcem Jerković Nikolom. S lijeva na desno: Simo Miličević zamjenik komesara 2. brigade 8. divizije, Duško Baić komesar brigade, Nikola Jerković, Dušan Milković komandant 4. bataljona, poginuo 1944. Ilija Bakić komesar 4. bataljona i Đuro Mandić obavještajni oficir 1. brigade.

Bjeljevina kod Topuskog, 1944. Većeslav Holjevac, Pavle Jakšić i Bogdan Oreščanin vrše smotru partizanskih jedinica.

Jedinice Divizije u prijelazu rijeke Korane 1944. kod Veljuna.

U prijelazu rijeke Kupe 1944. godine.

Polit. komesari i članovi štaba 1. brigade 8. divizije. S lijeva na desno leže: Pajo Samardžija zamjenik komesara brigade i Dušan Kosanović načelnik štaba brigade, poginuo 1944. u Krašiću. Stoje: Mišo Radojčić, polit. komesar 3. bataljona, Dušan Baić polit. komesar 2. bataljona, Miloš Kljaić zamjenik komandanta brigade, poginuo 1944. u Žumberku, Josip Jagić politkomesar 1. bataljona, Stanojević polit. komesar čete za vezu, Jovanović i Babić Branko intendant brigade.

Prijeboj, 1944. Na položaju.

Prateća četa 2. brigade 8. divizije u pokretu. Juni 1944.

Konjičko odjelenje 8. divizije s komandantom Milošem Trbović-Perišom. Ljeto, 1943.

U oslobođenom Cazinu 13. 9. 1944.

Pisarovina, jesen 1944. Borci čete za vezu 1. brigade 8. divizije.

Članovi štaba 2. brigade 8. divizije. S lijeva na desno: Simo Mikašinović zamjenik komandanta, Joco Tarabić komandant, Rade Zrinjanin, Vondraček Ivan rukovodilac politodjela, Đuro Krajačić, Zdenko Saršon operativni oficir, Tomo obavještajni oficir i Milić Pajić načelnik štaba brigade. Selo Jančići kod Plaškog.

Štab V. art. brigade
29. II. 1942.

Izvjestaj o izvršenim
akcijama.

K
Komandantu i Operativne Zone

U noći 27. ov. m. j. u 18 časova jedinice III bataljona ove brigade pomoću eksploziva dignule su most na rijeci Kraljici kod Gornjeg Stola.
Most je bio vrlo jake konstrukcije, ali je ipak usljed jake detonacije otkinut jedan dio dužine 10 metara i bačen na ovaj mjesto u vodu. Ostali dio mosta je također raspucao i neupotrebljiv. U vrijeme eksplozije mosta neprijatelj u jedinici od jedne satnije napao je naše osiguranje koje je bilo postavljeno da osigura rad diversantskoj desetini. Naše osiguranje bilo je sastavljeno od 60 drugova i uspjeli su neprijatelja dobiti i diversantska desetina uspjela je da dignu most pomoću pomenutog eksploziva.

Plijena i zarobljenih nije bilo.
Gubitci kod neprijatelja nepoznati su.
Gubitaka na našoj strani nije bilo.
Akcija je izvedena po planu i uspješno. Starešine kao i drugovi partizani zadovoljni su se dobro.

U ovoj akciji utrošeno je 150 pušanih metaka.
Noću između 28 i 29 ov. m. j. jedinice I bataljona ove brigade razrušile su prugu između Rounja i Košara u dužini od 550 metara i pokidali telefonsku i liniju sresala bandere u dužini od 4 km. Prilikom ovog rada na pruzi neprijatelj je napucavao iz Rounja, ali nije uspio iz ovog garnizona nikada.
Plijena i zarobljenih nije bilo.

Gubitaka na neprijateljskoj strani nije bilo, pošto naše jedinice nisu ni otvarale vatru.
Gubitaka na našoj strani nije bilo.
Akcija je izvedena po planu i uspješno. Starešine kao i jedinice zadovoljni su se vrlo dobro.

Municije nije utrošeno ništa pošto do borbe nije došlo.
Dana 29. ov. m. j. u 7 sati u jutro jedinice II bataljona ove brigade vratile su napad na neprijateljsku posadu u selu Vukmanić. Jačina neprijateljske posade bila je prema dobivenim podacima 2 bandara, 10 dobrobrana i 40 neobrušanih civila iz istog sela. Jačina naših snaga koje su napadale i osiguravale bila je oko 200 drugova.

Borba je trajala oko jedan sat t. j. od 7 do 8 časova, te oko 8.15 neprijatelj je posade Skakavac Krenuo je u jedinici od 300 ustaša, neprijatelj je bio mnogo nadmoćniji nego naše osiguranje koje je bilo prema Skakavcu, te je na kraju potpuno naše osiguranje i prodro te došlo u blizini od 4-500 metara do sela Vukmanić. Naše snage koje su vratile napad na selo došle su na 10 metara blizu rovova i zgrada, ali kada su vidjeli da je neprijatelj toliko blizu i da bi mogao da ih opkoli odnosno odgleda odstupnicu late su morali da se povuku te zbog pristignuća jake neprijateljske pomoći nije akcija uspjela.

Plijena i zarobljenih nije bilo.
Gubitaka kod neprijatelja bilo je u koliko se moglo vidjeti oko 10 mrtvih i ranjenih.

Gubitaka na našoj strani bilo je 7 mrtvih i dva ranjena i to: Cvijanović Stanko intendantski oficir II bataljona, Vučinić Bjuro deseter i čete, Okaljević Marko deseter u III četi, Kesarović Josip politički sekretar u III četi, Bjeković Nikola deseter u III četi, Arifović Mile partizan III čete i Kusan Miladin partizan III čete poginuli, te kaot Bjuro partizan I čete i Kesarović Bjuro partizan III čete naše ranjeni.
Mrtvi drugovi Cvijanović Stanko sahranjen je u Cvijanović groblju a Kesarović Marko i Vučinić Bjuro u groblju kod Slavskog polja t. j. u ovom rodnom mjestu, dok ostala četvorica su ostala na samom položaju, pošto se na neki način nisu mogli izvuci sa mjesta gdje su poginuli, pošto je neprijatelj jakim vatrom sprečavao prilaz ka mrtvim drugovima, tako da su drugovi Kusan Miladin i Arifović Mile pali prilikom izvlačenja drugova Kesarovića. Ranjeni drugovi izvučeni su i upućeni u zbirnu bolnicu u Petrovu Gori.

Akcija je izvedena po planu. Starešine i jedinice pomislile su se vrlo dobro ali akcija nije uspjela zbog brzog pristizanja jake pomoći na posade Skakavac. U ovoj akciji utrošeno je 1.150 metaka pušanih i puškaljskih. U istoj akciji izgubljeno je tri karabina sa spremnicima t. j. palo neprijatelju u ruke 30 pušaljskih igolova.

Jedinice II bataljona ove brigade naredno su se ustakle u samom vrhu napada. Drugovi kao i starešine III su tako uspjeli i uspjeli da prođu kroz selo i da dođu na blizinu od 10 metara od neprijateljskih bunkera i zgrada u kojima se nalazila neprijatelj, a dva lica drugova došli su pod same prozore zgrada, ali u samom ovom momentu bilo je naredjeno napustiti položaj i

Štab V. art. brigade
29. II. 1942.

Komandantu i Operativne Zone

Da bi odali polost način palisad borcima predloženo da naš I bataljon dobije naziv "bataljon Mirke Pašića", II bataljon "bataljon Lušana Vergeša" a III bataljon "bataljon Mile Parada". U koliko nije predviđeno da se nekoj drugoj jedinici dade ime druga Dorte može to ime dobiti naš III bataljon.

Izjavljavamo vas da je IV brigada stigla na Korčulu preko Krečnice. Frontalni bataljon napao je na Bosiljevo i djelomično ga razorio i zgnjavio oko 30 karabina i 10.000 metaka. Neprijatelj na dan nije reagirao. Po naredjenju Komandanta Zone kopiju operativnog i komandarskog izvještaja upućujemo direktno i na GSH.

Rušenje pruge, napad na Vukmanić, rušenje mosta kod Generalskog Stola i izvidjanje situacije u Gornjem kotaru vrše naše jedinice po naredjenju GSH.

Naš štab plesao se sa sada u Polju (bivši štab II K.P.D.).

Oficir u Štabu Stanko Gabrić javio se na dužnost i tražio par dana odmore što mu je odobreno.

Operativni oficir III bataljona drug Mile Pašić izvjestio nas je da se feni na dragaricu Milkom Bakšić.

Prilažemo izvještaj politkomisara, operativni izvještaj sa zapovješću, izvještaj o brojnom stanju i neobrušanju i spisak komandnog sastava Brigade od četa na više.

Šart Pašiću - Sloboda narodima!
Politkomisar: *J. Pašić* Komandant: *Antipić*

1. V. Brigada
Korpusa
26. broj 1.
26. XI. 1942. godine

Operativni izvještaj
dostavlja.

U P R A B U K O R P U S A .

Prima naredjenja Komandanta Korpusa ova je Brigada sa
druge Brigade izvršila napad na Čemeru i Topusko-kolodvor. Počela
u Čemeru i Topusko-kolodvoru brojila je 200 ustaša i šandara. Njema-
ci su bili u osnovu škole i utvrđenjima oko škole. Utvrđenja su se
sastojala od stanih bunkera sa štrubim krovovima opasnim bodljikavom
trskom. Pratori sa strane škole bili su dijelom zasidani, zaštićeni siba-
nom mrazom protiv ubacivanja bombi. Utvrđenja su sa sjeverne na brojni-
ku škole tako da im je pristup bio nezgodan.

Komandant Korpusa naredio je da se napad izvrši u 15 sati. Napad
je izvršen u 15 sati u ovoj akciji bio je sljedeći: detelja Briuna
je sa 1. i 2. bataljona Čemeru i Topusko-kolodvoru, po jedan još sa jednom
deteljom i brojske topova. Druge dete prvog bataljona bile su na osiguranju
prama žitni kod crkve Sv. Petke. Druge dete drugog bataljona blokirale su
kolodvoru stanicu Topusko-kolodvor sa sjeverne strane, jedne dete drugog
bataljona je bila u rezervi pri staciji. Poljska Brigada sa dva batal-
jona davnja je stigla prije prvog napada u Topusko-kolodvor. Komanda-
nt je južne strane Topusko-kolodvora sa jednom deteljom blokirala je neprijat-
elja koji su našli u Topusko-kolodvoru, dok je jedan bataljon drsila u
rezervi pri staciji Brigada.

Napad je otpočinuo sa zahvaljenjem od 15 minuta, to jest u 15 sati.
Napad je tekao vrlo uspjehom koja su sačinjavala neprijateljsku porodu Čemeru
i Topusko-kolodvoru. Napad je izvršen sa prikladnim odnošenjem prema utvrđenjima. Neprijat-
elji je dobio napad izokrenut vatrom - prikladnom i potkrajnjom i sa
bunkera, ujedini na kišane prozore i jaku vatru corci su se malo pokle-
lešli i otisnili na stranu. Potom je stupio u dejstvo topkoci je dosta napre-
dimo paljbu izvan škole, izgledao je svih sedam metaka od kojih tri ni-
su stupili. Potom je povučen u selo Prnjavor. Učinak topovske vatre
bio je skoro nikakav, pošto nisu pogodili objekti iz kojih je neprijatelj
davao otpor, nego samo škola u kojoj je bilo svega 15 neprijateljskih
vojsnika. Pošto ovaj prvi napad nije uspio, naredili su naredjenje komandantu
Brigade da ostavi samo mali broj boraca koji će blokirati neprijatelja, a
ostale da povuče na ožmar i da ih u toku dana pripremi za noćni napad.
Naredili su narednja formira bombaska grupe od dobrovoljaca koje će izvr-
šiti napad na bunkere. Napad je izvršen u 18 sati. Napad je vrlo uspjehom
i izvršen je u 18 sati. Napad je vrlo uspjehom i izvršen je u 18 sati.

Ponovni napad otpočeo je u 18 sati. Napad je vrlo uspjehom i izvršen je u 18 sati.
Napad je vrlo uspjehom i izvršen je u 18 sati. Napad je vrlo uspjehom i izvršen je u 18 sati.

Kako kolija IV. Brigada nije uspjela na Čemeru i Topusko-kolodvoru
naredio je komandant Korpusa da se napad izvrši u 18 sati. Napad je vrlo uspjehom i izvršen je u 18 sati.

U toku ove operacije imali smo 6 urotnih i 30 ranjanih vojnika
i 20 ranjanih. Neprijatelj je imao također osjetne gubitke i to na sektoru
V. Brigade. U svim operacijama uspjeli smo dva puško-mitraljeza tri
korabice, jedan pištolj, 1.000 metaka i oko deset pari odijela sa pogiva-
lim ustasima, te jedan blindirani automobil.

Organizacijom Poljske akcije uspjeli smo štabovu brigada na zas-
tanak i uspjeli im sa sve sedamdesetke i propuste u toku ove operacije, te
je razgovor sa komandantom Hrtvake koji nam je u prolazu posjetio, us-
pjeli smo konferencijom komandnog oteblja po brigadama. U IV. Brigadi sa ko-
mandantima i komandantima u V. Brigadi i sa komandirima dete. Na ovim zas-
tanakima uspjeli smo sa svim narednjima koji vladaju u našim brigadama i
uspjeli uspjehom kako da se to otkloni.

Na konferencijama i u toku poslednje akcije ispoljilo su se sla-
nost pojedinih komandira i komandara, te smo na osnovu toga izvršili iz-
mjenu komandnog kadra.

Da smo smo uspjeli formirati u IV. Brigadi mitraljezi bataljon
i da je IV. bataljon u formiranju. U obadve brigadi formirane su dete sa
vratu. U Hrtvaci je vrijeme pristupilo formiranju pionirskih vodova po
brigadama.

Urt fališuu - aleboda zprudu!
Komandant, Vlado Štverid

ŠTAB VIII. DIVIZIJE N.O.V.
JUGOSLAVIJE
Ob.Br. 79 - 1943.
15.XI.1943.

Obaveštajni izveštaj za
vreme od 1.XI. do 15.XI.
1943 godine.

ŠTABU IV. KORPUSA N.O.V. JUGOSLAVIJE.

ORGANIZACIONO STANJE:

Obaveštajna služba po brigadama organizovana je po upotrebama G.F.V. u III. Brigadi bilo je organizovano tako da su u svakoj četi imali jednog povjerenika koji je bio legalan, izvještaj je podnošio obav. oficiru bataljona i organizirao obaveštajni rad u četi, sada je to uređeno prema ustavima da su povjerenici ilegalni.

Pošto je u Diviziju došlo neovomobilisanih iz Primorja i sa teritorije ukazala se potreba pa i obaveštajna služba proširena tako da se u svakoj četi ima 3 do 4 povjerenika.

Obaveštajna služba po bataljonima nije na dovoljnoj visini kako bi trebalo da bude, pošto je većina obaveštajnih oficira mladi drugovi koji su skoro primili službu i nemaju dovoljno iskustva u radu obično se osjeća manjkavost što im se rad sporo odvija.

GLAVNI OBLASTI:

I. Brigada: U ovom međuvremenu nije se primjetilo da u brigadi postoji kakova naprijateljaka špijunaža ili lica koja bi radila na štetu N.O.V.

Moralno stanje boraca: Što se tiče moralnog stanja boraca u ruci dosta je dobro, jedino kod neovomobilisanih kao i kod primoraca koji su skoro došli u brigadu osjeća se platiživost pošto nisu navikli na borbu.

Bjegstvo partizana: Prilikom probacivanja brigade sa sektora Ogulin na sektor Farjasića - Barilović bilo je više slučajeva da se pojedini partizani napustili jedinicu i otišli samovoljno kući, ali su se za par dana vratili u jedinicu.

Čredja: 1.XI. o.g. kada je brigada vrtila akciju na Belaj jedan partizan iz II. bataljona, ušao je u jednu civilnu kuću i ukrao 540 kuna, isto su pare promijenio, navedeni je vođen sa 3/121/ navedena prisilnog rada, presvučen u pojedina odijela i poslan da im službu održi u pozadini.

Sabotaže kao i sloupotrebe polodaja nije bilo. Povjerenje u vojno i političko rukovodstvo je dobro.

Patrole ove brigade uhvatile su jednog ustaškog špijuna koji je bio poslan od strane ustaša da izviđa gdje se nalaze partizani, koje drže položaje, i da mobilize civile u ustasku vojsku. Navedeni je Stjepan Bijan iz sela Bratca uhvaćen kod sela Sibe, vojni sud I. brigade osudio ga na smrt i streljan je.

II. Brigada: U ovoj brigadi međuvremeno od prvog izvještaja nije bilo nikakvih promjena u gore iznetim tačkama. Bjegstvo su iz brigade učinila tri primorca, srek ovome bjezstvu najviše je platiživost u borbi i težnja da idu u Primorske jedinice.

III. Brigada: U ovoj brigadi od prvog izvještaja nije bilo nikakvih promjena u gore iznetim tačkama. Bjegstvo su učinila dva partizana, od kojih je jedan već više puta bježao iz jedinice za kojima je upućena patrola da se uhvati. Građanska je bila u ovoj brigadi i to su sljedeće:

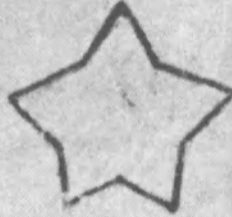
Kada je brigada došla na sektor Slunja i vrtila pripremu za napad na Muskinu bandu, I. batalion ove brigade uputio je dvojicu partizana da prikupie podatke o Muskinj bandi i to: Gašparević i Škaljok musliman/musliman/, ovaj musliman je upućen sa namjerom da bi lakše došao do podataka u muslimanskim selima. Na put su se oni dogovorili da će doći u kontakt sa muslimanima, izjavom da bi išli u Muskinu vojsku i da bi stas došli na neki način do podataka gdje se banda zadržava.

Došli su u kuću Jukić Ivana u selu Komesarcu gdje su mu saopćili svoje namjere kako su se ranije dogovorili, ovaj ih je veselo

197. ca 810

BRIGADNI SANITET

I. VD. BRIGADE
VIII. DIVIZIJE NOVJ.
GOD. II.

BRIGADNI SANITETI SU
SPOSOBNI ZA
OP. PR. 1814
M. K. 35

ZA MJESEC
MART

BR3.

očekujući tako smion upad partizana u svoj raspored, Talijani nisu odmah pripucali. Tek kad je Trbojević skrenuo prema brdu na kome se nalazila njegova četa, na njega je otvorena vatra. U međuvremenu borci koji su s njim dopuzali, povukli su još jednu topovsku zapregu. Njima je bilo lakše jer su konji, uplašeni žestokom vatrom, pojurili za konjima

NAPRIJED

Pismo boraca 8. udarne divizije centralnoj štampi

Jedince 8. udarne divizije zaplijenile su u likvidiranom neprijateljskom uporištu ŠAS štamparski stroj i slova koja su pripadala centralnoj štampi. Sa strojem i slovima uputili su pismo, koje donosimo u cijelosti.

Dragi drugovi,

Mi znamo koliko vrijedi štampa u rukama naroda, koji se bori za slobodu. Mi znamo i to, da je naša štampa isto tako ubojito oružje kao i naše puške i topovi.

Mnogo puta ležeći u blatnom rovu, često i gladni, imajući pred sobom jačeg neprijatelja, mi smo iz štampe crpili snage. Vi ste nam saopćavali da tamo negdje, stotine kilometara daleko od nas, nezadrživo jurišaju crvenoarmejci. Vi ste nam govorili o uspješnoj borbi naših zapadnih Saveznika i svih podjarmljenih naroda. To nas je uvjeravalo da nismo sami, davalo nam novog poleta.

Često puta stajali smo pred pitanjima, koja je trebalo hitno riješiti. A kako? I tada nam je pomogla štampa, ukazujući nam ispravan put.

Zato, kada smo jučer u likvidiranom neprijateljskom uporištu,

željezničkoj stanici Šas, u Banji, naišli na štampariju, mi nismo žalili ni žrtava, ni vapora, da je iznesemo. Neprijateljska vatra padala je po nama i oko nas, ali mi nismo stali. Mi smo je iznijeli i evo predajemo je vama, dragi drugovi, kao naš dar.

Mi smo pomagali našu štampu dopisima, suradnjom. Pomagali smo i novcem. Davali smo koliko smo mogli, davali smo od srca. A danas, danas smo u mogućnosti da vam se odužimo pravom pravcatom štamparijom. Koliko li sreće. Znamo, da i vaše veselje ne će biti manje od našega, jer će vam ova štamparija sigurno olakšati rad i omogućiti, da ga još više povećate.

Ponosni smo, što će iz ove štamparije, iz koje je do jučer izlazila laž i kleveta, pojuriti kao bujica nove riječi, riječi istine, slobode i pobjede.

Primite zato, drugovi, ovu štampariju u znak još jačeg zajedničkog udara po neprijatelju.

Borci, podoficiri, oficiri i polit. radnici 8. udarne divizije IV. korpusa Narodno-oslobodilačke vojske Jugoslavije

vjesnoj mjeri demoralizacija.« U zapovijesti se još kaže da je »gospićki garnizon sazio za napad tj. da postoje svi uslovi za uspjeh naših snaga«, i da »likvidacija neprijateljskog garnizona u Gospiću predstavlja veliki vojni i politički uspjeh«. Prema zamisli Štaba 1. korpusa trebalo je likvidirati gospićki garnizon sa svim okolnim uporištima i goniti neprijatelja sve do mora.⁶

6. Zb. V—14, 289—296.

Miloš Šumonja govori na narodnom zboru u Debeloj Kosi, 1944.

Bogdan Oreščanin govori na narodnom zboru u Debeloj kosi 1944.

Ivan Gošnjak prima raport od komandanta 8. divizije Miloša Šumonje na proslavi trogodišnjice ustanka na Kordunu u Debeloj kosi.

S proslave ustanka u Debeloj kosi, 1944.

Cvitović kod Slunja, 1944. Fiskulturni slet naroda i boraca 8. divizije.

Vojnić Kolodvor, 1944. Fiskulturni slet kotara Vrginmost i Vojnić.

Poslije uspješnih akcija u Žumberku i Beloj Krajini susret boraca 8. divizije i boraca Slovenije u Črnomlju, jula 1944.

Poslije uspješnih akcija u Žumberku i Beloj Krajini susret boraca 8. divizije i boraca Slovenije u Črnomlju, jula 1944.

Prateći vod štaba 2. brigade na maršu kroz Črnomelj 1944.

Drugi bataljon 2. brigade 8. divizije na maršu između Metlike i Črnomlja 1944.

Hrašće, 5. 3. 1944. Drugi bataljon Karlovačke brigade u pokretu sa svečanosti na kojoj je formirana brigada. U prvom planu s lijeva: Rudolf Pruner, Bruno Belavić i Jela Predović.

Jedinice 8. divizije u predahu borbe.

Narod Korduna na opustošenim ognjištima.

4. q. 24. 824

42/22

PROSVJETA

7762

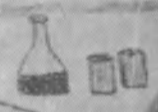
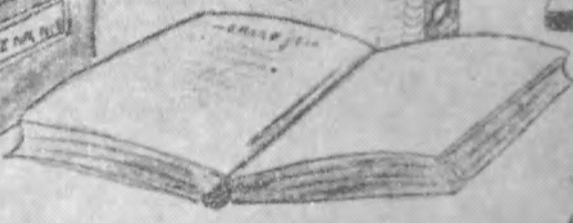
LIST 2. ČETE - I. BAT.
"RADE DOBROSAVLJEVIĆA"
I. BRIGADE - VII. VO. DIVIZIJE

GODINA I

25. AVGUST.

№. 35

BR. 12.

Poslije ofenzive

Dolazimo, neki iz Like, neki iz Bosne. Vraćamo se kućama poslije velike neprijateljske ofenzive. Uništena su naša sela. Trebaće mnogo raditi.

Kao i uvijek tako i ovoga puta mi omladina nastoja li smo da što više pomažemo našem napućenom narodu, našim narodno-oslobodilačkim odborima.

Mi pristupamo stvaranju naših radnih jedinica kao najboljem obliku pomoći.

Već početkom mjeseca ožujka stvaramo prvu radnu četu u selu Zestanku, općine Perjasica, kotar Veljun.

Polako stvaramo četu za četom. Kad smo 18 III u.g. u kotaru Vojnić stvorili naš prvi bataljon imali smo svega 15 radnih četa. Sa ovakvim stanjem već 5 IV najavljujemo utamnicu drugovima Ličanima, u pomoći našoj Narodno-oslobodilačkoj vojsci, u mobilizaciji kupa u srpskim tako i u hrvatskim krajevima, u sprečavanju zaraslih bolesti, u platenju kopa, u obrađivanju zemlje, u akupljanju sve omladine u borbu.

Drugovi iz Like prihvaćaju utamnicu.

Mi nastavljamo sa radom. U v. j. j. kotaru prilazimo formiranju novih triju bataljona. U svim kotarevima, negdje više a negdje manje skuplja se naša omladina u svoje radne jedinice. Tako 26 IV u kotaru Veljun stvaramo prvu radnu brigadu od tri bataljona sa 860 drugova i drugarica. Pored te brigade ostaje u tome kotaru još jedan bataljon i 12 četa neobuhvaćenih zbog teritorijalnih poteškoća.

Također u kotaru Vojnić stvaramo brigadu 27 IV. od tri bataljona sa ukupno 840 omladinici i omladinica, a ne koliko četa ostaje naš neobuhvaćenih.

Svega skupa do danas, prema nepotpunim podacima imamo 3500 drugova i drugarica skupljenih u radnim jedinicama. Sve naše radne jedinice do danas su prošile siljeđu pomoć narodno-oslobodilačkih odbora i našoj vojsci:

Poseđile 1300 vagana krumpira,
Zasijale 270 rali kukuruza,
Poseđine 25 l graha,
Okopale 5285 hvati vinograda

Bart falimus - sloboda narodima!

Smjelost

IV. BATALJON

I UDARNE BRIGADE

VIII. DIVIZIJE NOVH

AUGUST 1943

BRIG. 3.

ČL. NA 2. STRANI

ske još su mladi i neiskusni u borbama, nenavikli na teške marševe, pokrete, vojnički život, brzo manevrisanje itd. Oni nisu još prošli vatrena krštenja, jednom riječju nisu još postali pravi vojnici. Njihov život u prvim danima među našim borcima bit će neobično težak. Teško će se snaći među novim drugovima, među sredinom u kojoj još nisu bili —

LIST

SANITETA

VIII. me

DIVIZIJE

SMEET RADO JANJANINA

Od teškog pjegeveca umro je drug Rado Janjanin, zamjenik komesara V. Udarne Brigade, sekretar Divizijskog Komiteta "P.N.", prvobornac i jedan od organizatora narodno-oslobodilačkog ustanka na Korčunu.

Vijest o njegovoj smrti potresla je čitavu našu Diviziju. Svakome se srce steglo žaleći onoga divnoga čovjeka, onu mladost, snagu i dobrotu. Zalost i tuga obuzela je sve koji su ga poznavali, jer su sa njegovom ličnošću bili nerazdvojno vezani u najtežim časovima, onda kada smo još bili slabi i u poveju. Drug Rado bio je jedan od onih boraca, koji je skoro 2 godine neprestano bio u prvom borbenom redu, u najvećoj opasnosti i dijelio sa drugovima dobre i zlo. Izlažući se neprestano opasnosti bio je teško ranjen, ali se je opet vratio u redove svojih ljubljenih boraca i ostaje s njima sve do smrti.

Šaljaki sin, odan svome narodu i njegovoj borbi drug Rado svojim radom i zaslugama zaslužio je da po smrti bude Komunističkoj Partiji vrlo rano i vrlo mlad.

Savjestan, hladnokrvan i hrabar starješina, toplom drugarskom ophodnjem postao je vrlo omiljen i obiljubljen u redovima naših boraca i čitavog naroda sa kojim je surađivao. Kao partijski rukovodilac bio je neumoran, spreman i savjestan i sa njime je naša Partija izgubila jednog rijetke marljivog i sposobnog svojeg kadrova. Drug Rado Divizija najspesobnijeg partijskog rukovodilca.

Praznina koja je nastala u rukovodnim redovima naše Divizije marcu drug Rado, ne će se nikada moći ispuniti. Mi smo izgubili starješinu, drugu, borca i partijskog rukovodilca, čije sposobnosti, volja i ljubav prema svetoj narodno-oslobodilačkoj borbi i našem narodu služi kao najvjetitiji primjer svima starješinama i borcima.

NEKA JE SLAVA DRUGU RADI JANJANINU!

bravama. Teren uopšte nisam poznao, što će mi kasnije otežati izvršenje zadatka u patroli. To večer 1. četa 4. bataljona dobila je zadatak da osigura minere prilikom rušenja pruge i da obezbijedi siguran prelaz topovima iz Perjasice preko pruge i rijeke Globornice. Ona je zauzela položaj s 1. vodom prema Globorničkom mostu, 2. vodom kod Rebić mlina radi osiguranja prelaza na rijeci Mrežnici i 3. vodom kod Donjih Zatezala prema Generalskom Stolu. U tome vodu bio sam vršilac dužnosti političkog dele-

47. ca 732 240-109/29

POŠTA-ROKOVANJE KONTINENTALNO
Izdavanje: [illegible]
Sp. Per. [illegible]
Lp. K. [illegible]

LIST

PROTU KOLSKE BATERIJE

I. BRDSKOG DIVIZIONA

BROJ 2.

Zgarišta sela Sjeničak.

Borci 8. divizije na zaplijenjenom tenku.

Susret rukovodilaca 2. i 3. brigade pred Komandom područja u Gorijem Budačkom 1944.

Josipdol, marta 1945. Grupa artiljeraca 8. divizije.

Dolazak naroda s područja Perjasice i Veljuna na proslavu u Debelu kosu, jula 1944.

Kolo boraca 1. brigade na proslavi u Podzvizdu, decembra 1944.

Iz Centralne partizanske bolnice Petrova gora.

»Ni pedalj zemlje ne smije ostati neobrađen«. Borci Divizije pomažu u sjetvi.

Operativni oficir 4. korpusa Joco Tarabić vrši smotru omladinaca na obuci u 8. diviziji.

Metlika, 9. 7. 1944. Smotra
jedinica 8. divizije i boraca
Slovenije (slika desno). ■

Na položaju 1944. Po
prelasku jedinica Huske
Miljkovića na stranu
NOP-a.

Jedinice Muslimanske
brigade u pokretu kroz
Veliku Kladušu u proljeće
1944.

9. 7. 1944. Smotra
2. 8. divizije i boraca
stipe (slika desno).

Štab 1. brigade 8. divizije na položaju 1945.

Kod Sunje 1944. Prevoz ranjenika Osme divizije.

Š T A B U V I I I U D A R N E D I V I Z I J E

BORCI I RUKOVODIOCI MUSLIMANSKE BRIGADE, KOJA SE FORMIRALA I UŠLA U SASTAV VIII UD. DIVIZIJE, IZRAŽAVAJU SVOJU LJUBAV PREMA BRAĆI KORDUNAŠIMA, SA UVJERENJEM, DA ĆEMO OVAKO ZBRATIMLJENI I OJAČANI, PODVOSTRUČITI SVOJE UDARCE PO NEPRIJATELJU I UBRZATI ČIŠĆENJE SVOJE ZEMLJE OD MRSKOG NAM NEPRIJATELJA.

PROKUSANI VEĆ U ZAJEDNIČKIM BORBAMA SA BRAĆOM KORDUNAŠIMA, TUKLI SMO NEPRIJATELJA NA CAZINU, VAGANCU I DREŽNIKU, A NAŠE SPAJANJE JOŠ ĆE NAS VIŠE ZBLIŽITI I POJAČATI NAŠU UDARNU MOĆ.

POZDRAVLJAMO VAS I OBRĆAJEMO, DA ĆEMO U POTPUNOSTI IZVRŠAVATI ZADATKE, KOJI SE BUDU PRED NAS POSTAVLJALI.

ŽIVIO BRATSTVO SRBA, MUSLIMANA I HEVATA,
NAJBOLJA GARANCIJA POBJEDE!

ŽIVILA VIII UDARNA DIVIZIJA!

ŽIVILA NOVJI

ŽIVIO MARSAL TITO!

BORCI I RUKOVODIOCI
MUSLIMANSKE BRIGADE
VIII UD. DIVIZIJE

Urednik
 Nacionalni zavod za statistiku, Beograd, 21. Decembar 1949.

Jedinica	Opšti stanovništvo	Serijski stanovništvo							Struktura stanovništva po zanimanju														
		Rodn. drž.	Serbi	Sloveni	Hrvati	Madžari	Poljaci	ostali	Učenici	Radnici	Staraši	Stariji	Stariji	Stariji	Stariji	Stariji	Stariji	Stariji	Stariji	Stariji	Stariji		
Ukupno	262	10	12	5	1	2	2	1	24	17	1	2											
I udarna brigada	377	12	13	6	1	2	2	1	24	21	2												
F. udarna brigada	402	16	12	1	2	2	2	1	24	20													
II udarna brigada	395	23	20	4	2	2	1	1	24	13													
III udarna brigada	1004	23	20	7	2	2	1	1	24	18													
Jedinstveni bataljon	20	2	2						2	2													
Artiljerijska baterija	25	2	2						2	2													
Sanjarska četa	20	2	2						2	2													
I. bataljon	127	2	2	1	1	2	2	1	24	2													
Ukupno	1242	78	112	18	28	30	8	2	24	34	2	2	1	1	3	3	9	21	3	5	7	7	7

Suma počinje - 1242 stanovnika
 (Sveukupno, uključujući i pripadnike iz drugih jedinica)

- 36 -
 su odvesti. Mi se izvukamo iz sjenika, pod ruku svaki jed-
 nu pogodu, pa bježe u šumu, gotovo smo pedivijali. Tu smo
 ostali, dok nijesmo stigli u vesu s partizanima.
 Danas sam partizan. Run sam sadovoljstva, kad mogu
 da idem cijelom Idriom, Korčulom, Roancom i Slovenijom;
 gotovo cijelom Jugoslavijom.
 Sjedaćući se onih teških dana, koje sam proživio,
 mogu da podn. sam sve napore s pjesmom i račobom, jer
 karabinom uništavam neprijatelja, koji sam je sve što
 proustroio.

Blagojević Milić
 četa za vezu
 I. U. brigada

DALEK JE KUN OD MURINA DO ŽUKOVIĆA POD BEOGRADOM,
 ALI SVAKAKO SE NE ŽALI DA GA NI KAD AN SPAVA NI ŠTO
 JEDNO. TAKO RADI NAŠ FERDINAND.

Vide Fero što se naprosto
 L. kući je jedan naučio
 Na bakašcu nije se razumio.
 Mili Fero, inada vremena
 Kako bi se rjeđe biva
 Al je čoro tako vječan kao
 Pa bakaša nije ostavio
 Neg se use ko jednu staklenu
 Pa ga nosi pravac Bukovica
 Da napviše Fero da pošiva
 Al se leđa bakaša na skida
 Tako Fero osuđeno čuva
 I na vr'jeme u četu dolazi
 On se javlja komandantu svome
 Ja sam bio na garistu mome
 Sad se kani komandantu družu
 Al da vidis što se pod bakašcu straže!

Šta se bakaša ni kome izvodi
 Kad sam mog'o ja kadi otidi
 I otuđe da vado od jasi
 Kad bi se u Fero odobral
 Šta je ga da ga vidi sala
 Da njega je to salama bakaša
 Kad Fero i dalje ga nosi
 I ne uzima ni sa sad potosi.

Čarević Petar
 vodnik I. bataljona
 III. U. brigada

Regled

Gubitaka VIII. nd. divizijske NOV. 3. od 1 - 31. X. 1944

Sp. Per. / /

Redni broj ponovite	rednica	Bogumlo					Ranjeno					Mrtalo			Ginjeda	
		Oficira	Političko oddeljenje	Godoficija	Poruka	Svega	Oficira	Političko oddeljenje	Godoficija	Poruka	Svega	Oficira	Političko oddeljenje	Godoficija		Poruka
1	I. nd. brigada	3	3	14	20	1	9	16	34	59				1	1	
2	II. nd. brigada	3	5	18	26	6	9	20	27	34				5	5	
3	III. nd. brigada			2	13	15		4	6	20	3	1		4	5	
Ukupno:		6	10	45	61	7	22	49	121	223	1			10	11	

Sveštenik - rodbina mrtalima!
Političkomu potporučniku: *[Signature]*

MANE PAVLOVIĆ

GAZIN - TO USTAŠKO GNIJEZDO PONOVO JE OSJETILO MOĆ I SNAGU KORDUNAŠKIH UDARNIKA I MUSLIMANSKIH BORACA 400 USTAŠKIH PASA LEŽALO JE SASJEČENO OD MITRALJEZA NAŠIH JUNAČKIH BORACA.

RADOST O NOVOM USPJEHU OBUZE BORCE I NAROD KORDUNA I KRAJINE, ALI TOJ RADOSTI GUBITAK MILOG DRUGA BOLNO STEŽE SRCA BORACA I NARODA, U KRVAVOJ BORBI IZGUBIŠE BORCI SVOGA DRAGOG I VOLJENOG STARJEŠINU, NAROD KORDUNA DIVNOG SINA, PRVOBORCA KAFETANA MANU PAVLOVIĆA, OPERATIVNOG OFICIRA I.UDARNE BRIGADE.

SJEĆANJE NA MANU IZ PRVIH DANA BORBE PA DO NJEGOVE SMRTI, JESTE SJEĆANJE NA DIVNOG DRUGA, NEUBTRAŠIVOG BORCA, SJAJNOG I SPOSODNOG STARJEŠINU VOLJENOG OD VIŠIH RUKOVODIOCA, VOLJENOG OD ČITAVOG NARODA KORDUNA. MANE JE BIC JEDAN OD ONIH KOJI JE MEĐU PRVIMA U BOVIĆU DIGAO OSVETNIČKU RUKU NA ONE ZBOG KOJIH POTKEOŠE POTOCI NEVINO PROLIVENE KRVI.

MANE JE MLAD, TEK MU JE 22 GODINE, ALI, SVOJOM HRABROŠĆU, POŽRTVOVNOŠĆU, BEZGRANIČNOM LJUBAVI PREMA NARODU I DOMOVINI, ONA POSTAJE DIVAN RUKOVODIOG. UVIJEK NEUBTRAŠIV MANE NA ČELU KOLONE DAVAO JE NOVE SNAGE, NOVOG POLETA U SVAKOM JURIŠU.

I SADA SMO GA IZGUBILI. ALI UVIJEK LEĐIĆE PRED NAMA U BORBI I RADU, NJEGOV MILI LIK, PUN POLETA, BORBENOSTI, LJUBAVI I ODANOSTI PREMA BORGIMA I NARODU. NJEGOVU HEROJSKU SMRT I TEŠKU BOL NJEGOVE MAJKE, OSJETIĆE BANDITI JOŠ JAČIM I NEMILOSRDNIJIM UDARCIMA, JOŠ VEĆOM MRŽNJOM.

NEKA TI JE VJEČNA SLAVA DRAGI NAŠ MANE !

"KORDUNAŠKE VIJESTI" GLASILO NARODNO OSLOBODILAČKE FRONTE OKRUGA KARLOVAC, OD 13. XI 1944.

8 ud. dnozja *58/58*
NAS UDARAC.

4.7.41 206 *1245*
LIST PRAT. ČETE. BR. I.

JANUAR.

VIII. qui

1945

IZ OBLASTI VEŠTAČENJA
IZ OBLASTI VEŠTAČENJA
Op. Per. 12.17
K. 3

*Fotografija je na voljo v arhivu
na območju Ljubljane, kjer je
na voljo v arhivu.*

MUSTAFA AHMETANOVIĆ

TANA

Generacija intelektualne omladine, koja se uako povezala sa narodno-oslobodilačkom borbom i koja je bila istinska i narodna omladina i vrlo često glasnogovornik i izraz narodna volja. Nis je i u našem Tani jednog od svojih pobornika. Moći gledati sa divljenja pobjedjenih i abnormalnih fašističkih kreature, sva na svijeta nad nevinnim pušanstvom, nije mogao istinski narodni omladi nac, te nije mogao da gleda ni naš Tana.

Čar je potrebno govoriti o tome da se njegov borbeni i intelektualni duh podigao iz borbe u borbu, da se njegovim sposobnostima odavala priznanje zahvaljujući njegovom radu i naporima, jer se uzdizao postepeno od borca, da svoj mladi život završi kao komandant brigade na svakom polju i u svim prilikama Tana je svoju dužnost i zadatke izvršavao sa najvećom rigoroznošću. Čar je potrebno napominjati njegovu hrabrost kada se zna da je poginuo od neprijateljske granate u prvim borbenim linijama, da je mnogo prije njegovom borbenom duhu i hrabrosti odato priznanje i čestitka za hrabrost. Ali je bilo potrebno njegovu prisustvo, ako je bilo potrebno izvršiti preduzeće, zauzeti i otjerati neprijatelja, tada fašizam, na ne kom mjestu i u ne kakvim prilikama, mogli ste ga vidjeti uvijek naprijed. Umor i napor bili su se izrazili na njegovom licu možda nešto jače nego kod drugih, jer u borbu protiv javne intenzivao i fizički i duševno. Ali njegov umor nije trajao dugo, nego kao da se pretvarao u još veću upornost, u još veću volju sa borbu.

U VIII krajiškoj brigadi gdje je proveo oko godinu dana otpočinje svoju borbu. Po formiranju Unske Operativne Grupe došao je u nju da poslije izvjesnog vremena postane komandant III bataljona na II. Muslimanske brigade. Pod njegovim vodstvom bataljon je postigao zavidne uspjeha doživio pohvalu i kao odlikovanje prelascu u sastavu kao najbolji bataljon Unske Operativne Grupe. U nove formiranoj brigadi VIII, od divizije postao je načelnik štaba, da napokon zauzme jedno od najodgovornijih mjesta, mjesto komandanta brigade.

Pao je u borbama za posljednji, konačni obračun sa neprijateljem, pao je u čagu kada je naša zemlja počela da diše i živi životom na koji je i Tana dao svoj. Nije mu bilo sudjeno da sagleda kraj i plod napora jedne generacije kojoj je sam pripadao.

NEKA JE SLAVA DRUGU

MUSTAFA AHMETANOVIĆU - TANI I

P. i. g. l. d.

Brojary staja gradova i materijala jedinica na vezi
VII. Udarni Divizion u Korpusu N. O. V. Jugoslavije 23. II. 44.
Budžetno Materijala.

REDNI BROJ	JEDINICA	OPICINA	PROJEKTA	POLITIČKI SEKTOVI	TOPIKA	SVEGA	RADIO STANICA	TELEFONSKIH CENTRALA	TELEFONA	KARLA 60.	OP. AFKAPA	SIGURNOST	SIG. PAM. MEK	HAPONSKA
1	Četa sa vozom VIII. Divizion	1	26	5	34	66	1	1	4	10		1		
2	Četa sa vozom I. Ud. Brigada	1	12	5	46	64	1	1	6	12			5	
3	Četa sa vozom II. Ud. Brigada	1	14	5	44	64	1	1	6	14		1	3	
4	Četa sa vozom III. Ud. Brigada	1	14	5	39	59	1	1	4	15			6	
5	Vod sa vozom I. Brdskog Divizion		4	1	16	21		1	5	8				
	SVEGA	4	43	21	179	277	4	5	31	60		2	14	

*Boelko u kolu
je počelo osumo*

PETOKRAKA

Ja potpisao čula
darednih ljudi,
Orvani su, čitaj,
Zvijezda potokom.

Kada je barjaka
Titovih junaka,
Obojavo i svaki
druzi potokom.

Kovani u ognju, plinu,
Klijun u krvi,
druzi snage,
Indijice snage.

Bez potoka, a potok snage,
Klijun u krvi,
druzi snage,
Indijice snage.

K. V. ...
... ..

Osvetismo ih

Gubi se polje, a polje gubi se
ju stari, a stari gubi se u
lova, dogodi se, a dogodi se
postoje nepoznate snage, a snage
ostaju u snage, a snage u snage
i i kad ih snage, a snage u snage
i i kad ih snage, a snage u snage

Kada je jedinicu snage, a snage
u snage, a snage u snage, a snage
u snage, a snage u snage, a snage
u snage, a snage u snage, a snage

Kada je jedinicu snage, a snage
u snage, a snage u snage, a snage
u snage, a snage u snage, a snage
u snage, a snage u snage, a snage

Oni koji su vratili se snage, a snage
u snage, a snage u snage, a snage
u snage, a snage u snage, a snage
u snage, a snage u snage, a snage

SMO KLIČKOVIĆ

26. januara ove godine, a to je
od snage, a snage u snage, a snage
u snage, a snage u snage, a snage
u snage, a snage u snage, a snage

U IV. neprijateljskoj ofanzivi,
snage, a snage u snage, a snage
u snage, a snage u snage, a snage
u snage, a snage u snage, a snage

U IV. neprijateljskoj ofanzivi,
snage, a snage u snage, a snage
u snage, a snage u snage, a snage
u snage, a snage u snage, a snage

U IV. neprijateljskoj ofanzivi,
snage, a snage u snage, a snage
u snage, a snage u snage, a snage
u snage, a snage u snage, a snage

U IV. neprijateljskoj ofanzivi,
snage, a snage u snage, a snage
u snage, a snage u snage, a snage
u snage, a snage u snage, a snage

U IV. neprijateljskoj ofanzivi,
snage, a snage u snage, a snage
u snage, a snage u snage, a snage
u snage, a snage u snage, a snage

U IV. neprijateljskoj ofanzivi,
snage, a snage u snage, a snage
u snage, a snage u snage, a snage
u snage, a snage u snage, a snage

U IV. neprijateljskoj ofanzivi,
snage, a snage u snage, a snage
u snage, a snage u snage, a snage
u snage, a snage u snage, a snage

... ..
... ..
... ..
... ..

ČAMIL SALIHODŽIĆ

Čak u mladim danima osjetio je svu gorčinu života. Kao o kladivo je bio je žrtva israbljivanja, samo su mu prilike nametale da is una mladnjačka duša osamri nastiže i nepravdu. Vrlo rano se svrstao u redove napredne mladičke omladine u Bihacu, Radio je neumorno i nikada nije klomao.

Čak tada je fašizam preplavio našu zemlju, drug Čamil pobunio protiv fašističke borbe. Ulaže sve svoje mladnjačke snage na stizanje borbenih redova, najprije u svom rodnom gradu Bihacu, a zatim u 1943. stupa u VIII. Kresičku brigadu, gdje se kao borac, sa tim redom, pumomnik kasnije daje i borbama, ističe u narednom hrebrenju. Puno je neumorno fašizam, puno tri godine. Nikada nije klomao pred silom neprijatelja, naprotiv, iz borbe je izlazio sa jači, poslije pavići borbe je borbom, dok je svoje znanje i borbe ne izkusve postepeno proširivao.

Poslije dugotrajnih borbi po Bosni, Hrv i Dalmaciji on dolazi k nam na Kraljevo, sa nag steženim borbenim iskustvom i sa njim pveda u daljaje borbe.

Otpočela je ofanziva, otpočelo je konačno čišćenje. Okupator bježi iz naše zemlje. U borbi na Bihacu pao je junakom smrću jurišajući na fašistički bunker. Pao je pogodjen krvaviškim tancem na vratima svog rodnog grada. Nije želio života, nije se boja o smrti, samo ako se radilo o borbi protiv fašizma, ako se radilo sa bolju budućnost naroda.

Pao je drug Čamil. Nostalo ga je između nas, baš onda, kada nam je najviše trebao, kada je mogao najviše da daje. Osvetio nam drug Čamil i dovršiti nepočetu borbu, tak onda, kad i sadnje klomao fašizma bude uništena.

NEKA JE SLAVA I VJEŠTI RAHMET DRUGU ČAMILU!

I. Kamenica

Sp. Por. 24/52

Српанија

БРОЈ 4.

1. III. 1945. НАЈ БОЉИ ПРОСЈЕД БОЈ И БОЈА И НА ЧОРА VIII. V. 1945.

С А Д Р Ж А Ј

1. Народна војска.-
2. У знаку величанственог
Омлаћинац као пријатељ.-
3. Народна борба-
С и на такмичење.-
4. Силна војска - рат-
но и чино.-
5. Частност кула, просја, рата.
6. Борба са непријатељем - Савјет који очу-
ју.-
7. Првино и нова борба - На одмор.
8. Чувално окупљање.-
9. Чјене нових тона-
ра.-
10. У новом такмичењу.- Прва победа
ју.-
11. Борба у Невелици.-
12. Крај
ном Умлаћу.-
13. Часови у такмичењу- Пр-
том војска.-
14. Колонка у артиљерији-
Борба и крај.-
15. Администрација.-
16. За развој.-

Podzvzd, decembra
1944. Žene-borci 1.
brigade 8. divizije.

Jedinice 4. bataljona 2.
brigade 8. divizije u
pokretu. April 1944.

Jedinice 4. bataljona 2. brigade 8. divizije u pokretu. April 1944.

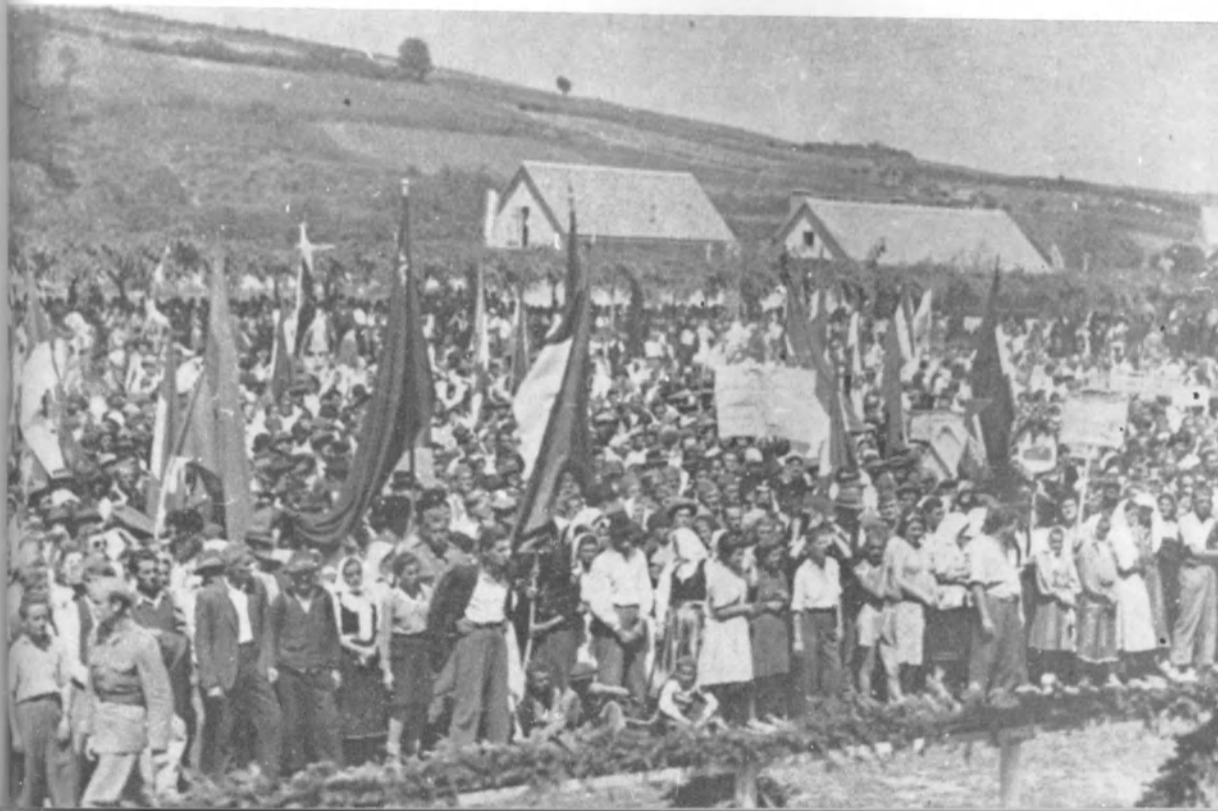
Sa svečanosti predaje prelazne zastave 1. brigadi 8. divizije kao najboljoj u tromjesečnom takmičenju. Podzvizd, 12. decembra 1944.

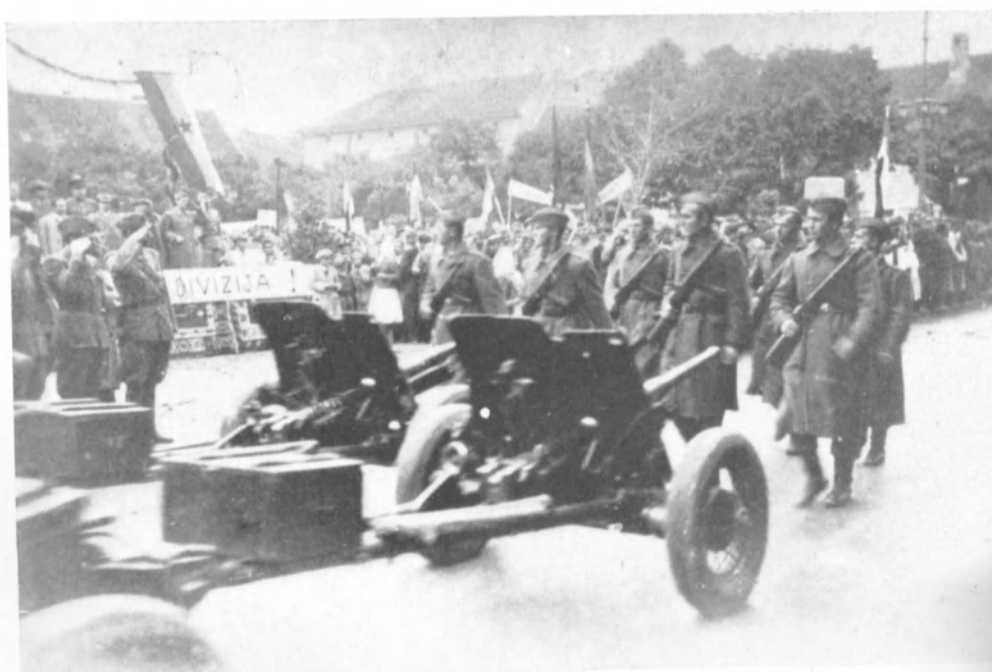

Prvi demobilisani borci 8. divizije 1945.

Narodni zbor u Vojniću, 27. 7. 1945.

Jedinice 8. divizije na narodnom zboru u oslobođenom Karlovcu, 1945.

Nezaboravimo da još traje takmičenje

Društvo,

Recitirati protiv takmičenja porazak su u ve-
 šnj jedinici upjech, kojiga misao rekirali i uve-
 ota je razvala pero upjech sudu pristabam je-
 diuicamo. Tre su ta jedinice upjedale u nes i
 truhile to da nas dostignu.

Naš rad, naša borba, naša disciplina i
 odno prema narodu dat su nam to dosti-
 no misle, najto fil. G. drugor, nezaboravim,
 da takmičiji još traje. U našoj oti. ima još
 nepismeni, naša želja, još miči oti i kate.
 sada pri otuacnom otobrdelj naša želja
 mora još više da nas provine oti tak-
 mičenja, moramo još više da radimo i
 još bolje da tučemo neprijatelja, da bi i
 dalje mogli imati u najto fil.

Start fanizma - Sloboda Naroda!

Prilozmetar:
 Stadenio Šuklo.

Žirih udarimo takmičenje!

i zabavljati zajedno s njima. Zbog tih svojih osobina bio je obljubljen kako kod boraca u cijeloj brigadi, tako i kod naroda gdje je dolazio.

Poslije njegove smrti u listu 8. divizije »Naše novine« br. 81 od 2. veljače 1945. godine objavio sam članak u kome sam, pored ostalog, napisao: »26. januara ove godine umro je od rana zadobivenih u borbi

Bart Inizmu-Sloboda narodu!

Bratsvo

Broj 96

List VIII. Ud. divizije

14. IV. 1945.

PAO JE BEČ

PRIM. KORAJIŠIĆ
POBJEDOM

Naši su nacističko-fašistički vođači i vođe, kao i vođači i vođe nacističke i fašističke vojske, ugrozili su našu zemlju, našu kulturu i našu budućnost. Nacistički i fašistički vođači su u našu zemlju unijeli strah i terroren. Nacistički i fašistički vođači su našu zemlju pretvorili u veliku klanu. Nacistički i fašistički vođači su našu zemlju pretvorili u veliku klanu. Nacistički i fašistički vođači su našu zemlju pretvorili u veliku klanu.

I naša domovina, Siji su se junački sinovi kroz četirigodišnju tešku borbu junački borili i uništili porobljivače svoje zemlje, slaviće uskoro nje no potpuno oslobođenje. Borba za konačno oslobođenje nje čitave naše domovine je otpočela. Naša mlada naša Armija sa svojim moćnim oružjem napovještava našim sunarodnjacima da je došao čas konačne odmazde. Lika je već oslobođena. Njene četirigodišnje patnje i stradanja su bogato osvećena. Svako popelijsno ognjište, svako popelijsno selo okupatori su

Borba za austrijsku prestonicu je završena. Maršal Staljin u svojoj dnevnoj zapovjesti od 13. IV. objavio je da je uništen i posljednji njemački otpor i da je grad BEČ zauzet.

U borbi za Beč zarobljeno je 130 hiljada neprijateljskih vojnika i oficira, a 11 oklopjenih divizija je isbačeno iz stroja.

Gradjanstvo Beča slavi svoje čelo bodjenja. U sličnom gradu, čre se pjesma. Delegacija sovjetskih oficira položila su vijence na grobove slavnih ustrojsko-stvaralaca Betovana, Štrausa i Gluka.

I iz ostalih austrijskih krajeva koje je oslobodila Crvena Armija dolaze vijesti o ogromnom oduševljenju našeg rođaka Armiju osloboditeljicu.

Crvena Armija napredovala je preko 70 km zapadno od Beča prema Linzu. Sve vreme od Beča, na putu za Brno osvojen je JOLESBORG.

U češkoslovačkoj, trupe maršala Malinovičkog forsirale su rijeku Moravu i oslobodile grad HODOBÍN 55 km od Brna.

ZENICA JE SLOBODNA

Goneći neprijatelja u dolini Bosne, jedinice Jugoslovenske armije oslobodile su SENJU. Neprijatelj nije uspio da uništi talriška postrojenja. U Hrvatskom primorju, naše trupe, nastavljaju di ofanzivu oslobodile su čitavo područje ostrva RABA. U teškim borbama alonjan je neprijateljski otpor i uništena čitava neprijateljska posada. Prilikom uništenja dviju neprijateljskih divizija u oslobođenju Senja i Opatovca sačinjen je no je 49 topova, 17 bacača, 170 puškonitraljena, 1 tenk i 4 tankete. U Sloveniji se nastavljaju borbe u Suhoj krajini.

zapadno od Ilirske Bistrice, ali je i neprijatelj ovladao cijelom Ilirskom Bistricom. Do sudara s njegovim snagama došlo je kad su ove krenule da zauzmu okolne položaje pri čemu su bile zaustavljene od naših brigada. U toku noći između 3. i 4. maja nastavljene su žestoke borbe na čitavom frontu 8. i drugih divizija. Oko 1000 neprijateljskih vojnika uspelo je

NAŠA ARMIIJA UŠLA U TRST

IZVRŠENO ISKRAČAVANJE NA ISTOČNOJ OBALI ISTRE
OSLOBODJENO SJEVERNO ISTARSKO POJAJOSSTVO OSIM PULE I BELJEKE

U PORTALI KOJU JE UPUNIO IV. ARMIJA, VII. I IX. KORPUSU MARŠAL TIHO OČ JAVIO JE DA SU TE NAŠE JEDINICE POSLIJE SEDMOCHEVNIN OGROMNIH BORBI NA TEŠKOM PLANINSKOM TERENU PROBILE NEPrijateljski front između rijeke i postojeće na ravnici od 60 km i prodrele duboko na teritorij Istre i slovenskog primorja. Izvršivši napredovanje od 70 km na zapad, naše su trupe prodrele u veliku priobalnu i grad Trst, gdje vode ulične borbe. Istovremeno jedinice IV. Armije iskrcale su se na istočnoj obali Istre i pohlye zabrega Labin, Lovran i opaki napreduju dalje na zapad. Pomoć cijelog istarskog pokrajstva naše jedinice o slobođile su postojnu, sv. Petar i drugi. Našim vodama u rješavanju i puli vode se ulične borbe u kojima su se okolne snage protiv naše divizije.

Stajne pobjede naše Jugoslavke koje su se u Istri i Slovenskom primorju iskrcavale naše snage i postojnu. Našim se zato što se naša trupe naše snage i naš svijet da naše trupe koje su do sada živjela na teritoriju jamać razaju biti oslobođeni i da naši, da sada porobljeni, krajevi razaju biti vraćeni natrag domovinu. Demokratske i federalne Jugoslavije, pomoćni smo zato, jer ove pobjede dokazuju cijelom svijetu da je naša snaga sposobna da riješi i najteže zadatke koje pred nju postavljaju naš narodni interes, kao i za držke koji su joj pripali u okviru opće savezničke strategije.

Borci i rukovodioci naše divizije dopunjeni su u svim smislima na borbu protiv neprijatelja, jer je naša divizi-

ja također redjona da učestvuje u oslobađanju naše braće, što je naša povjerenja koju smo mi i opredijeli.

U roku pobjeda

U prvom svjetlu, u jeku, još čina, dakle je po njima vama i srzama bilo traga va snijega i dok su naša jala rijeke i popodići, odjeknulo je silno kao grva "konačno oslobodjenje je otpočelo - početak je naša ofanziva.

Od plavog Jadrana, nit re i valovite Drine, ravno Srijema - diljem Sijave naše još ne ocalbo-

U prvom svjetlu, u jeku, još čina, dakle je po njima vama i srzama bilo traga va snijega i dok su naša jala rijeke i popodići, odjeknulo je silno kao grva "konačno oslobodjenje je otpočelo - početak je naša ofanziva.

Od plavog Jadrana, nit re i valovite Drine, ravno Srijema - diljem Sijave naše još ne ocalbo-

djene snage, otpočeo je šestaka borba.

Za svako selo, svaki put i svako brdo, vodila se borba...

Bili smo uporni, mudri i silni. Neprijatelj je dinstao pred našim jurišima - bježno je.

U ovom divljem bijegu harao je, pljačkao i palio. Mi smo mu se dostojno osvetili. Prosipali smo nemilice pogonu tuđinsku krv. Svaki smo četver grčljivo